

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JOZSEF

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A tudósok sztrájkja.

Budapest, október 10.

(L.) Igaz-e, hogy nincs Magyarországon egyetlen jeles tudós is? Igaz-e, hogy nálunk senki sem foglalkozik komoly, tudományos munkálkodással?

Az Akadémia által hirdetett Semsey-pályázat több évi kudarca körülbelül választ szolgáltat erre a kérdésre. S a válasz lesújtó. Azt mondja, hogy nincs Magyarországon ember, aki jó magyar nyelvtant, magyar földrajzt, magyar történelmet, magyar állattant írni tudna. Mert ha volna egy ilyen ember ebben a hazában, akkor kétségtelenül benyujtaná a munkáját az Akadémiához s felvenné az érte járó nem csekély honoráriumot: tízezer pengő forintokat. Hogy ezt megtenné az az egyetlen magyar szakember, abban ugyan senki sem kételkedik, mert mindenki tudja, hogy a tudósok közt egyetlen egy milliomos sincs és mind gyötörödvé, fáradságosan keresik a napi kenyerüket.

De lám, még az az egy sem jelentkezett s a Semsey-pályázat ezidén is oly meddő, mint az egyiptomi hét sovány esztendő.

Mit szóljon most ehhez a magyar közönségnek az a jobbik fele, amely reménykedve, szívdobogva nézi magyar kulturánk csemétéjének lassu rügyfakadását? Hisz a modern magyar tudja, hogy karddal, nyíllal többé mitsem végezhet Európában, hanem egyes-egyedül azzal, amit Semsey az ő nagylelkű alapítványával iparkodott elősegíteni: eredeti, telivér, biztos művelődéssel. És éppen itt érjen minket az a keserves csalódás, hogy ezek a modern fegyverek nem illenek a mi mar-kunkba? Nem vagyunk tehát tudományra képesek, nem vagyunk művelődésre alkalmasak?

T A R C A.

Egy asszony vallomása.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: Guy de Maupassant.*

Őn arra kér, barátom, hogy beszéljem el önnek életem legérdekesebb emlékeit. Őreg asszony vagyok, nincs gyermekem, se rokonom, senkim. Így hát szabadságomban áll vallomásokot tenni önnek. Csak arra az egyre kérem, ne árulja el soha senkinek a nevemet.

Sok ember szeretett, azt jól tudja; gyakran szerettem én is. Nagyon szép voltam, ezt ma már magam mondhatom, hisz nem maradt meg belőle semmi. Az én számomra a szerelem a lélek élete volt, amint a levegő a test élete. Inkább meghaltam volna, mintsem hogy szerelem nélkül éljek. Az asszonyok azt mondogatják, hogy szívük minden erejéből csak egyszer tudnak szeretni. Én néha oly nagy erővel szerettem, hogy azt hittem, soha nem lesz vége az érzésemnek. Mégis éppoly természetes módon aludtak ki, mint a tűz, ha kifogyott a fa.

Ma elmondom önnek az első kalandomat, amelyben ugyan ártatlan voltam, de amely szülőanyja volt a többinek.

Egyszertűdös asszony voltam, egy gazdag embernek, Hervé de K. grófnak a felesége. A grófot, aki régi breton családból származott, soha sem szerettem. Az igazi szerelemnek — legalább én azt hiszem — ugyanegy időben szabadságra és akadályokra van szüksége. A törvény által szentesített, a pap által megáldott szerelem nem is szerelem. A törvényes csók nem ér fel a lopottal.

* Az író hagyatékából.

Ilyesfajta aggodalmakról olvastunk, ilyesmiről beszéltek rövidlátó, hirtelen ijedségű emberek. Főképp azok, akik nagyon kevésé ösmerik a magyar tudományos életet és annak egynémely kulisszatitkát. Elhitték a szomorú események logikáját és beszéltek a magyar tudomány csődjéről.

Pedig nem mondott csődöt a tudomány nálunk sem. Más történt: a tudósaink sztrájkolnak.

Miért? Talán kicsinyli becsúgyjuk a feladatát? Talán nem biznak tehetségükben? Vagy keveslik ezt a páratlan nagyságu honoráriumot? Szó sincs róla. Egyszerűen bizalmatlanok a Magyar Tudományos Akadémiával szemben.

Nagyon kiváló, derék tudósok mondták rögtön a Semsey-díjak kifizésékor, hogy eszük ágában sincs nekiülni e feladatok megoldásának, mert — ugysem kapják meg a pályadíjat. A legenyhébbek arra hivatkoztak, hogy az Akadémiában vannak áramlatok, amelyek előtt fejet kell hajtania annak, aki egyáltalán pályadíjat akar ott nyerni. Már pedig nem mindenki hajlandó husz évvel visszaöregedni a tudományban, csak hogy bizonyos izléseknek megfeleljen. Ismét mások pártszempontokat emlegettek, amelyek lehetetlenül teszik egy más tudományos pártálláson levőnek az érvényesülést. És még számos hasonló bizalmatlansági vátoomat hallottunk akkor, valamennyi pedig ugyanabba a rimbe csendült: én ugyan ott nem pályázom...

Van-e alapjuk ezeknek a vádaknak, nincs-e, itt nem kutatjuk. Fontos csak az, hogy ez a bizalmatlanság megvan, nemcsak a tudósok, hanem a nagyközönség körében is. Az Akadémiát Magyarországon az akadémikusokon kívül senki sem tartja olyan intézménynek, amely minden ereje megfeszíté-

sével a magyar kulturát szolgálja. Mivel vitte előbbre az Akadémia tudományunkat? Jóformán semmivel. A tudományos doktrínák egész seregét tudnók felsorolni, amelyeknek irodalma nálunk még teljesen hézagos, vagy csak néhány elavult művel van képviselve. Gondoskodott-e az Akadémia e hézagok kitöltéséről, az elavult anyag felfrissítéséről? A magánkiadócégek nem vállalkozhatnak ilyen feladatra, a dugszagad Akadémia pedig röst a munkára és a dolgoztatásra is. Néhány könyvet fordított évenként idegenből, köztük jeles műveket is, de ezt csak nem lehet a tudomány önálló művelésének és fejlesztésének nevezni. Kiad egy sor folyóiratot, de ezek legtöbbje inkább lomtárhoz, mint folyóirathoz hasonlít. Mi az tehát, ami látható jelét mutatná annak, hogy az Akadémia tényleg befolyik a magyar művelődés alakulására, fejlődésére, függetlenítésére?

Sokszor kérdezték már ezt, a válaszzal mindig adós maradt az Akadémia. Nem is törödnék vele, maradjon szépen magára, legyen továbbra is az önbámulók ártatlan gyülekezete. Akadnak majd emberek, csoportok, tarsulatok, amelyek a maguk erejéből és lelkes férfiak támogatásával pótolják azt, amit az Akadémiának kellett volna végeznie Magyarországon kulturájára javára. Csak az a baj, hogy oly sok derék hazafi éppen az Akadémiára bízta nagylelkű adományait, abban a naiv hitben, hogy bizonyára az Akadémia az a fórum, amely ezeket az összegeket a leg-helyesebben fordítja tudományunk javára. A magyar közönség péterfillérei milliókra duzzadtak az Akadémia pénztárában, de nem sugárzott belőlük áldás. És a magyar mecénások — egyebé fórum hijján — ma is ezt az életre kevésé képesített testületet látják el nagylelkű adományaikkal. Mindaz az

Az uram magas termetű, elegáns ember volt, igazi grand-seigneur. De nem volt eléggé értelmes. Egyszerűen beszélt, s olyan véleményeket szokott volt nyilvánítani, amelyek már meg voltak benne formulázva. Éreztem, hogy ezeket a véleményeket még a szülei diktálták belé, akik viszont őseiktől örökölték. Sohasem habozott, mindenről rögtön megmondta kézzentartott, korlátolt véleményét. Soha nem jött zavarba és mindig esodálkozott, hogy vannak, akik másként is látják a dolgokat. Érezni lehetett, hogy a fejét mintegy zárva tartotta, nem engedett bele frissítő új ideákat, amelyek épp oly üdítő és egészséges hatással vannak az agyra, mint a házra a szél, amely nyitott ablakon és ajtón keresztül átjárja az egészet.

A kastélyunk pusztá vidéken volt. Nagy, szomorú épület volt, komor fák között állott. A park, igazi erdő, mély árókkal volt körülvéve, amit a nép farkas-ároknak nevezett. Odá' b két tó volt, tele náddal, vízi növényekkel. A két tó között, a kettőt összekötő patak partján, az uram kis kunyhót építtetett, ahová vadkaesát vadászni jártak.

A rendes eselőségen kívül volt egy emberünk, vad paraszt, aki azonban állati hűséggel ragaszkodott az uramhoz; a nekem meg volt egy szobalányom, aki viszont én hozzám ragaszkodott minden szeretetével. Őt évvel azelőtt hoztam Spanyolországból. Talált gyerek volt. Barna arca, sötét szeme, éjfelete és mindig borzas haja után itélve, cigánylánynak véltem mindenki. Akkor tizenhat éves volt, de husznak látszott.

Ősz eleje volt. Sokat vadásztak, hol a szomszédban, hol nálunk. Ez időben magára vonta figyelmemet egy fiatalember, akit C. bárónak hívtak s aki nagyon sürün járt a kastélyba. Majd, hogy elmaradt, nem gondoltam rá többet; de észrevettem, hogy az uram nem úgy viselkedik velem szemben, mint annakelőtte.

Hallgatag lett, gondteli, alig hogy megcsó-

kolt néha; az én kérésre más szobában aludt, az enyémbe nem jött be s éjjelente mégis hallottam, amint óvatos léptekkel az ajtóig lopózott, majd néhány perc múlva visszament.

A szobám földszint volt s így jól hallottam, hogy minden éjszaka kóborol valaki a kastély körül. Ezt meg is mondtam az uramnak. Mereven nézett rám néhány pillanatig, aztán ezt mondta: — Ne félj. Csak az őr járják.

Egy este, vacsora után Hervé, aki nagyon vidámnak látszott, így szólt hozzám:

— Nem volna-e kedve három óra hosszat lesben állni egy rókára, amely minden este ide-lopózik és megeszi a tyukjaimat?

Ez meglepett; haboztam; de mivel különös esőkönnyűséggel nézett rám, végül beleegyeztem: — Hogyne volna kedvem.

Elfelejtettem megmondani, hogy farkasra meg vaddisznóra egy vadásztam, mint valami férfi. Tehát természetes volt az uram ajánlata.

De azontul egész este furesán és idegesen viselkedett. Leült, fölkel, járkált, mintha nem találná a helyét.

Tíz óra körül hirtelen így szólt hozzám:

— Készen vagy?
Fölkeltem. Behozta a puskámat.

— Golyóra töltsen, vagy sörétre? — kérdeztem.

— Ez mintha meglepte volna. Aztán látszólag nyugodtan felelt:

— Oh, csak sörétre. Jó lesz az is, legyen nyugodt.

Majd néhány perc múlva furesa hangon tette hozzá:

— No maga igazán hidegvérrel indul!

— Én nevottem:
— No hallja, csak nem ijedek meg egy rókától! Mit gondol fölém?

anyagi erő, amelyet Magyarország lelkes mecénásai a magyar tudomány istápolására fordítanak, az Akadémiába özönlik. És ott ez az élő erő holt energiává változik át, amely szunnyad s nem végzi azt a munkát, amelynek véghezvitelére előteremtették. Az Akadémia tehát beszívja nagy testébe a tudományos célokra szánt pénzeket, de csak bankárja e pénzeknek. A nemzetnek nincs szellemi és erkölcsi haszna belőlük, holott az adományozóknak ez volt az intenciójuk.

Néhány magyar mecénás kívül az egész ország alaposan kételkedik az Akadémia munkaképességében. Bizalmukat pedig a tudomány mivelői vonták meg tőle a Semsey-pályázat fiasokjának tanúsága szerint. Ebből keletkezett aztán a magyar tudósok sztrájkja: a legjesebb sztrájk, mert a nemzet elitjének erejét bénítja meg. Ha a tudósok nem akarnak — mint ahogy nem akarnak — az Akadémia égése alatt dolgozni, ez ma körülbelül annyit jelent, hogy éppen-éggel semmi nagyobb tudományos problémán nem dolgoznak teljes erejükkel. Mert mit kezdenek a munkájukkal, ha elzárták maguktól az egyetlen magyar intézményt, amelynek erkölcsi kötelessége volna az ő munkálkodásuk tejfelét mindenki számára hozzáférhetővé tenni s amely anyagilag is győzné ezt a feladatot? Ki adja ki munkáik legjavát, ha nem az Akadémia?

A tudósok sztrájkja tehát deficitet jelent a magyar tudományos életben. Az egész ország közvéleménye az Akadémiát okolja érte. De ki rázná föl álmából e nagy testületet? Csöndesen tovább bóbiskol az, a hálósipka jól megvédí füleit attól, hogy az élet szavát meg ne hallják.

BELFÖLD.

Az új gyalogsági szervezet. A *Grazer Tagespost* értesülése szerint a közös hadügy-minisztérium már elkészült a gyalogság újraszervezésének tervezetével, mely még az idén a törvényhozások elé fog kerülni. Az új szervezet értelmében a gyalogezredek három zászlóaljából fogják alakítani s az így felszabaduló 1021 zászlóaljból 34 új gyalogezredet fognak felállítani. A létszám az új tervezet szerint 136 fővel fog emelkedni. Az újjászervezést azok a kedvező tapasztalatok érelték meg a hadügyi kormányzatban,

Azzal elindultunk, nesztelenül, át a parkon. Az egész ház aludt. A telihód ezüstőre festette a régi házat, amelynek tetején csillogott a palaföld. A csöndes, szomorú éjszakát semmi nesz nem zavarta; nem mozdult a levegő, semmi állati hang nem hallatszott.

Amikor a park fái alatt jártunk, hidegség csapott meg s mintha éreztem volna az avar illatát. Az uram nem szólt egy szót sem, csak fülelt, figyelt, szinte szaglászott a homályban, átjárta tetőtől talpig a vadászat szenvedélye. Aztán elérünk a tavakhoz. A víz nyugodt volt, csak néha csillant meg egy-egy pont a felszínen, amelyen aztán fényes ráncok rezdültek végig.

A kunyhóhoz érve, az uram maga elé bocsátott és halkán felhúta a puskája kakasát. Ez a különben ismerős kis esattanás ezuttal furesán hatott rám. Hervé megérezte, hogy valami végigreszkett rajtam.

— Talán elég is volt ez a próba. Ha ezzel beérte, most hazamehetünk.

Nagyon meglepetten feleltem:

— Nem megyek. Csak nem jöttem azért, hogy visszaforduljak! Ejnye de furesán viselkedik ma este!

— Ahogy tetszik — mormogta, és csendesen a helyünkön maradtunk.

Elteit vagy egy félóra, de mivel semmi nesz nem hallatszott a nyugodt világos őszi éjszakában, így szóltam hozzá, nagyon halkán:

— Biztos felőle, hogy erre fog jönni?

Hervé megrázkódott, mint ha megharaptam volna. És nagyon közelről, szájával majdnem érintve a fületem, felelt:

— Biztos vagyok felőle. Érti?

És megint esőnd leit.

Már-már unni kezdem a várakozást, amikor az uram egyszerre megfogta a karomat. Sugva mondta:

— Ott van... látja ott a fák alatt?

Hiába néztem, nem láttam. És Hervé lassan

amelyeket a három zászlóaljból álló osztrák Landwehr-ezredekkel tettek. Az újjászervezéssel egyidejűleg szó van a *kétévi szolgálati idő és az új egyenruházat* behozataláról is.

Negocfolt kombinációk. A félhivatalos *Budapesti Tudósító* a következő kommunikát közli: A miniszterelnöknek ő felségénél való tegnapelőtti kihallgatásáról a lapokban mindenféle híresztelések láttak napvilágot, amelyekre nézve csak azt jegyezhetjük meg, hogy a miniszterelnök ezokról az előterjesztésekről amelyeket ő felségének tesz, senkinek sem szokott nyilatkozni. Ez esetben nem is volt rá alkalma, mert *Bécsből* egyenesen *Ráttóra* utazott és csak holnap érkezik vissza a fővárosba.

Személyes kérdésben. Nyolc nappal a miskolci választás és a függetlenségi párt jelöltjének győzelme után sem tud elpihenni egy rokonzenyes vidéki kollégának, a *Szabadságnak* támadó kedve. Azt kell hinnem, nem bukhattam meg valami nagyon, mert szakadatlan új lángra gyullad e függetlenségi organum személyem ellen táplált haragja és ma is hasábokra van szüksége, hogy magát kedve szerint kitombolhassa. És hinnen kell még azt is, hogy ez a szertelen gyűlölködés csak abból a szimpátiából táplálkozhatik, amelylyel a miskolci szabadalvópárt vezetői és hivei kitüntettek közös törekvéseink numerikus veresége ellenére is. Engem a politikai jóízlés, amelynek tanácsára szótlan türtem a választási harc idején a legképtelenebb insznuációkat, ezuttal is eltilt attól, hogy ez igen alacsony támadásokat a komoly mérlegelés vonaláig emeljem. Bármily kevesre tartsa is valaki az újságíró elfoglaltságát, azt mégse tételezheti fel, hogy komoly zsurnalisztának érkezése legyen az ilyen gyerekes ráfogások cáfolgatására. Én különben teljes és feltétlen hallgatásaitéltem magamat a mérközés lezajlása óta. Vártam a nervozitás elcsitulását, hogy nyugodt felületen intézhessek bucsuzó szavakat a miskolci északi kerület szabadalvú pártjához és magam is eljussak a jótékony objektív mértékére. Ugy érzem, ez a stádium elkövetkezett és a legközelebbi napokban ezen a ponton is teljesíthetem a kötelességemet. Amiért azonban a magam személyes dolgában felhasználom soron kívül a *Budapesti Napló* hasábjait is, gyöngédségi tekintet *Zelenka Pál* püspök országszerte tisztelt személye irányában. A miskolci *Szabadság* egy kicsinylő nyilatkozatot tulajdonít a tudós és kitűnő egyházférfinak, amelyet nekem szánt volna házában tett látogatásom alkalmával. Ebből egy árva betű

fölemelte a puskát, miközben folyton a szemembe nézett. Már én is előzini készültem, amikor vagy harminc lépésnyire tőlünk megjelent egy emberi alak a holdfényen. Sietve ment, előrehajlott testtel, mintha menekülne.

Ugy megjedtem, hogy felsikoltottam. De még mielőtt az uramhoz fordulhattam volna, láng csapódott fel a puskájából, durranás szédített meg s azt az embert láttam a földhöz vágódni, mint valami farkast, amelyet eltaláltak.

Sikoltozni kezdtem rémületemben. Éreztem, hogy Hervé dühösen ragadja meg a torkomat. Felkapott és elcipelt magával. Szaladva vitt a fűvön elterült test felé, aztán teljes erejéből rádobott, mintha össze akart volna törni.

Most végem — gondoltam. Meg fog ölni. És már láttam is, amint a lábát fölemelte, hogy az areomra tiporjon. De akkor meg őt fogta meg és vágta földhöz hátulról valaki. Nem értettem semmit ezekből a rettenetes dolgokból.

Hirtelen felugrottam. Akkor már az uram mellén térdelt Paquita, az én spanyol szobalányom s mint valami dühös macska tépte, karmolta az arcát, szaggatta a bajuszát, szakállát, a haját.

Aztán hirtelen, mintha más gondolata támadt volna, felugrott és rávetette magát a mozdulatlanul fekvő testre. Atőlele és esőkolni kezdte a szemét, a száját, ajkával nyitotta szét a halott ajkait, úgy kereste a lehelletét.

Az uram is föltek és nézte. Aztán megértette és a lábához borult.

— Oh, bocss meg... téged gyanúsítottalak... és megöltem ennek a szerencsétlen lánynak a szeretőjét... a szolgám megcsalt...

Én csak néztem, néztem az élő lánynak és a halott férfinak rettenetes esőkolozását. Atjárta a lelkemet sikoltó, szerelmes jajgatása.

És ebben a pillanatban megéreztem, hogy hűtlen leszek az uramhoz.

sem igaz. A püspök engem kitüntető szivességgel fogadott. És nekem tiltakoznom kell a társadalmi illetőség szempontjából ama feltevés ellen, hogy az evangélikus egyház nagy műveltségű püspöke bármi okon is megbánthatná — a vendégét. A legszertelenebb elvadásás közepette is lehove-segg ellenfeleimet is kérnem kell: csak mégis maradjunk meg Európában.

Braun Sándor.

A választások.

Budapest, október 10.

Utolsó napja volt ma a képviselőválasztásnak. Két város választott: *Zenta*, ahol *Kovács Pál*, az eddigi képviselő és *Bartha Miklós*, az Ugronpárt elnöke állottak egymással szemben és *Csongrád*, ahol *Baross János* szabadalvópárti állott szemben *Hegyi Antallal*, a hírhedt csongrádi plébánossal, akinek mindmáig nem lehetett egész biztosan megtudni a pártállását, mert az Ugronpárt is, a néppárt is a magáénak vallja.

A választások lefolyásáról a következő tudósításokat kaptuk:

Zenta. *Kovács Pál* és *Bartha Miklós* között erős a küzdelem. Délig összesen 450 választó szavazott le. Délután 1 órakor a szavazatok aránya ez volt:

<i>Bartha Miklós</i>	317
<i>Kovács Pál</i>	296

A szavazás két küldöttség előtt történik tíz-tíz szavazóknak mindkét párt részéről.

3 órakor a szavazások aránya a következő:

Bartha Miklós 489 *Kovács Pál* 502

A küzdelem nagyon heves.

Délután háromnegyed öt órakor a szavazás így áll:

Bartha 584, *Kovács* 610.

Este 9 órakor ez a szavazatok aránya:

Bartha 905, *Kovács* 890

A záróra kitűzése alkalmával ez a szavazatok aránya:

Bartha 1000, *Kovács* 894

A szavazás folyik.

Csongrád. A választás példás rendben folyik. A lakosság teljesen nyugodt. *Csemegi Antal* választási elnökhöz az ajánlásra kiszabott időben két jelöltet ajánlottak a választók és pedig dr. *Baross János* miniszteri segéddiagnoszt és *Hegyi Antalt*. Az elnök elrendelte a szavazást. Sorshúzás után megállapították, hogy előbb a *Baross-pártiak* szavazzanak. Délután 1 órakor *Baross János* szabadalvúnek 242 szavazata van. A függetlenségi párt szavazása most veszi kezdetét. Déli 1 órakor kezdte meg a *Hegyi-párt* a szavazást. *Baross János*nak 1/6 órakor 242 szavazata van. *Hegyi Antal* 247 szavazatot kapott. Tíz *Hegyi-párti* szavazót visszautasítottak és ellenök bünyfenytő feljelentést tettek. 1/6 órától kezdve a szavazás felváltva folyik.

Az elnök 6 óra 55 perckor tüzte ki a zárórárt egy órai időtartamra.

Baross János szabadalvú 349, *Hegyi Antal* néppárti 320 szavazatot kapott. *Baross János* tehát 29 szavazattöbbséggel képviselővé választott. A választás példás rendben folyt le.

Iparospárt a IX-X. kerületben. A fővárosi IX-X. kerületben a függetlenségi választók egy része *iparospárti* alakult tegnap és követeléseit a következőkben formulázta:

1. Követeljük az országgyűléstől az *önálló vámtérület* életbeléptetését, s hogy annak keresztülvitele érdekében felszólaljanak és az a mellett állást foglalókat szavazatukkal támogassák.

2. Követeljük az *ipartörvény* revízióját, az *ipartörvényi hatáskör* kibővítését, a *kisipar* és *kisiparok* védelmét, valamint az *ipar- és kereskedelmi kamara*k kettéválasztását.

3. Minden lehető kövessenek el a kerület polgárainak jóléte érdekében.

4. Igérjük, hogy minden szellemi erő és foglyer felhasználásával törekedni fogunk a városi bizottsági tagválasztásnál a kiképzellemet megismerni hogy a hivatalos jelöltek helyett pártkülönbség nélkül egyenlő arányban képviseltessek a városi kommunisban a polgárság minden rétege.

Az *iparospárt* végrehajtó-bizottsága ezeket a követeléseket publikálva egyuttal felhívja a kerület iparosait, hogy a pótválasztáson *Hock Jánosra* szavazzanak.

Pótválasztások. A *vágvecei* kerületben október 24-én lesz a pótválasztás dr. *Emmer Kornél* szabadalvú és *Ajtics Horváth József* néppárti között. Elnök lesz: *Kostyal Miklós*, küldöttségi elnök: *Klobusicky József*.

A szentesi központi választmány a pótválasztás napját október 27-ik napjára tűzte ki, ámbar több választmányi tag ellenozta a vasárnapra való kitűzést. A vasárnapra való kitűzés ellen 150 iparos-választó kérvényt írt alá, mert azon a napon (október 27-én) két helyen lesz vásár és ők e miatt választói jogukat nem teljesíthetik. Ugyancsak kérvénnyel támadta meg a központi választmány határozatát a szentesi református egyház előjárósága is, mert Szentesen az a szokás, hogy a reformáció emlékkünnepét október 31-ikét megelőző vasárnapon ünneplik meg ünnepi istentisztelet tartásával. Ez most 27-ére esnék, a választás azonban az istentiszteletet zavarná.

Nyitóról táviratozzák: Híre jár, hogy *Rakovszky István* a zsámbokréti mandátumról mond le. *Rudnay Sándor* nyitrai polgármester újból lelt itt szabad-
elvépárti programmal. Ellenfele herceg *Odescalchy Livió* földbírtokos lesz pártonkívüli programmal.

A verscezi választásra vonatkozólag a következőket lapunknak: *Herczeg* Ferenc bukása Verseczen meglepetésszámba ment. A választást megelőző estén még mindenki meg volt róla győződve, hogy a *Herczeg*-pártnak 300 szavazati többsége lesz. *Herczeg* pártján volt az egész magyar, német és szerb intelligencia vezetése, a német és szerb parasztság zöme. *Seemayer* mellett a város tisztviselői kara és az iparos-osztály foglalt állást. A fordulat az utolsó éjszaka következett be; a *Seemayer*-pártnak ekkor sikerült vagy 250-et a *Herczeg* szerb parasztjai közül megnyernie. A *Herczeg*-párt kezei között lévő bizonyítékok kétségtelemé teszik, hogy óriás méretű vesztegetés folyt. A *Seemayer*-párt 10-től 60 forintig fizetett egy-egy voksért. A kortések a házakat, ahol a megvesztegetett emberek laktak, vörös krétával jelölték meg, hogy a választás napján hamarosan rájuk találhasanak. A pénzt mint előleget fizették ki a jövő évi börtömrésre. A *Seemayer*-párt egész kortesmunkáját a városi tisztviselők végezték, a polgármesterrel az élükön, aki a választás napját is hivatalában töltötte. A választási aktus maga csendben és rendben folyt le. Mikor az eredményt kihirdették, óriás izgatott néptömeg — köztük a város egész értelmisége és hölgyközönsége, továbbá számos idegen, aki erre a napra Verseczre rándult, — *Herczeg* családi háza elé vonult és viharos tüntetést rendezett az iró mellett. *Herczeg* megjelent az erkélyen és rövid beszédet intézett a közönséghez. A városban ma is igen nagy még az izgatottság és előreláthatólag jó ideig fog még tartani, míg a sok ellentét, amelyet a választási küzdelem fölszűre vetett, elsimul.

Az I. kerületi választás epilogusa. Az I. ker. szabad-
elvépárti *Falk*-párt ma 50 tagu küldöttséggel kereste le köztisztviselőket álló elnököket, dr. *Babarzi Schwartzert* Ottó, hogy a párt vezetésében lelkesítő buzgalommal és fényes sikerrel kitejtett fáradozásait megköszönje. A küldöttség nevében *Garancsy Mihály* osztálytanácsos tolmácsolta a párhívek meleg érzelmeit. *Babarzi Schwartzert* Ottó meleg szavakban meghatóttan mondott köszönetet a kitüntetésért. Meg van győződve, hogy a választással együtt járó izgalmas zavartalan lecsendesedésével a két önbűző pártállás választási önként ledőlnek és a választók, családi tüzhelyeikhez visszatérve, ismét egyesülnek a polgári munka erényében. Ebben az irányban az összetartozandóság érzését építeni oly közös feladat, mely a választás után is állandó kapcsolatot van hivatva a polgárság között alkotni.

Ezzel a tisztelgés szives bucsu után véget ért.

Kossuth Ferenc körútja. Kossuth Ferenc, az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt elnöke a következő programmal indul több választókerület meglatogatására a függetlenségi törekvések győzelmének támogatására. Folyó hó 12-én indul és este *Székhely*-
háza érkezik dr. *Molnár Ákos* függetlenségi- és 48-as Kossuth-párti jelölt támogatására. 13-án a székhelyi kerületben nagy népgyűlés lesz és Kossuth Ferenc meglatogatja a kerület községeit. Aznap este Nagy-
Károlyon keresztül Szatmára utazik. 14-én a csergő választókerületben *Luby Béla* képviselőjelöltet fogja támogatni. 15-én Debreczenben a III. kerület jelöltjét, dr. *Varga Lajost* támogatja, este pedig vissza-
jár a fővárosba.

Kossuth Ferencet útjában több függetlenségi-
párti képviselő fogja kísélni.

Megtámadott mandátum. A *Ádósi* kerület szabad-
elvépárti választói, akik *Sámuel Lázár* mellett tömörültek petíciót szándékoznak beadni a választási harc-
ból győztesen kikerült *Gabányi Miklós* mandátuma ellen, mert a választások alatt az ellenpárt részéről számos törvényellenes dolog merült fel.

Komáromy István, vármegyei aljegyző *Rimaszomból* felkéri lapunkat annak a közlésére, hogy a

pétevársári kerületben nem ő volt gróf *Keglevich Gyula* szabadelvépárti jelöltnek az ellenjelöltje, hanem *Komáromy Antal*.

KÜLFÖLD.

Edvárd király betegsége. Az angol ud-
varból vészes hír szivárog ki. Hosszabb idő óta jeleztek már, hogy *Edvárd király* nagybeteg, de ezt a hírt hivatalosan megcáfolták s csak annyit ismertek el, hogy a király erősen meghűlt, de már semmi baj sincs. Az aggodalmak azonban nem oszlottak el, s most egész határozottsággal jelentik nekünk Londonból, hogy ezek az aggodalmak nagyon is alaposak. *Edvárd királynak* gégerákja van, mely napról-napra sorvasztja élet-
erejét és gyógyíthatatlan, mint gyógyíthatatlan volt az, amely *Edvárd király* sógorát, *Frigyes császárt* is megölte. Ugy látszik, hogy a baj már oly előrehaladott stádiumban van, hogy közeli katasztrófától kell tartani, s ez okból abbanhagy-
ták a koronázásra való előkészületeket is. Nemcsak általános emberi szempontból volna sajnálatos, ha *Edvárd király*, ki uralkodásának rövid ideje alatt szigorúan alkotmányos és szabadelvé gondolkodásu fejedelemnek bizonyult, eltűnnék a világesemények színteréről; hanem különösen Angliára nézve lenne ez a szomoró eshetőség szörnyű csapás. Az a válság, melybe a véget nem érő délafrikai háború a brit birodalmat sodorta s melyet az afghanisztáni trónváltozás nem csekély mértékben súlyosbít, végzetessé válhatik egy második trónváltozás esetén. Anglia katonai tehetetlensége az utóbbi két év alatt oly eklatánsá lett, hogy komplikációk esetén a legrosszabból lehet tartani.

Vilmos császár és fővárosa. *Kirschner* berlini főpolgármesternek és *Hoffmann* építészeti tanácsosnak *Vilmos császárnál* volt audienciájáról csak most közölnek részletes tudósításokat a lapok. A társalgás első része a városrendezés körül folyt s *Vilmos császár* nevezetesen annak a nézetének adott kifejezést, hogy a rendkívül erős jörgalmu s különösen nyári vasárnapokon emberekkel zsúfolat *Hársásort* (Unter den Linden) villamos közúti vonattal átészlni nem szabad. Ő azt kívánja, hogy mint Londonban látta, a *Hársásor*hoz erő villamos kocsikat litten leboosássák az utastól a s tulsó oldalra ismét felhozzák az ut-
szinre. Csakis így kerülhető el az a nagy veszedele-
m — amelyért ő is felelős volna, ha megengedné — hogy a villamos kocsik a sétáló tömegén minduntalan keresztülbogjanak. A császár egyik terve az is, hogy a *Hársásor* utvonálát végigültes-
sék látká, ami ellen a kereskedők azon a címen tiltakoznak, hogy akkor a fák lombjai eltakar-
nák az ő kirakataikat. A császár erre azt felelte, hogy a kereskedők éppen a fáknek nagy hasznát látják, mert forró nyáron az árnyék sokkal több embert csalna oda, mint így, mikor a nap végigékszik az uttesten s elriasztja a járókelőket. Szó volt aztán az ugynevezett *Märchenbrunnen* tervéről is, majd pedig a két izben polgármesterről választott *Kauffmann* ügyére tért át a beszélgetés.

A császár utalt *Kauffmann* katonai multjára. Meghözta magának — ugymond — a periratokat s azt látta belőlök, hogy *Kauffmannra* a becsület-
bírótság kimondta az egyszerű elbocsátást. Homályosan emlékszik is még a dologra, mert akkoriban — ha nem téved — parancsnoka volt az első gárdeazrednek, melynek tartalékos tisztjei közé tartozott *Kauffmann*. Felhozták *Kauffmann* ellen, hogy igen radikális beszédekert tartott, hogy az ő elnöklése alatt egy „fekete-vörös-arany” című röpiratot adtak ki amely neki — a császárnak — éppenséggel nem tetszik. A röpirat esatolva van az aktákhoz. Nos hát ezek bizony aggodalmas antecendenciái egy székesfővárosi polgármesternek.

Ezek ellenében *Kirschner* főpolgármester meg-
jegyezte, hogy *Kauffmann* akkor husz évvel fiatalabb volt, mint ma, épp akkor lépett be a politikai életbe s támadásai főképp *Stöcker*, a politikus pap ellen irányultak; a beszédei vonatkozó jelentések pedig alárendelt rendőrtisztek megbízhatatlan röjjegyzéseim alapulnak; annak az egyesületnek, amelynek *Kauffmann* elnöke volt ugyan, de tagjai közé csak rövid ideig tartozott, aligha olvasta a röpiratát. Eszenkívül pedig I. *Vilmos császár* a becsületbírótsági ítéletet, mint méltánytalant, megsemmisítette. *Kauffmann* méltónak találta arra, hogy városi tanácsos legyen; méltó polgármestere lenne ő Berlin városának is, ha ő felsége elég kegyes volna a választást megerősíteni.

Erre a császár így felelt:

— Meghözattam magamnak a választási aktákat s még egyszer megvizsgálom a dolgot.

Háborus veszedelem Afghanzisztánban.

Habib-Ullah elfoglalta már az afghanisztáni trónt, de úgy látszik, hogy a trónöröklés kérdése mégis aktuális marad és feld, hogy az elhunyt emir valamelyik fia polgárháborút támaszt Afghanzisztánban, ami könnyen angol-orosz konfliktusokra vezethet. A londoni *Daily Mail* máris háborus felhőket lát a Keleten. Szerinte biztosra vehető, hogy Afghanzisztánban polgárháború fog kitörni. Az oroszok állítják szerint a nép és a nemesség nem szereti *Habib-Ulláht* és az oroszok jobban szeretnék, ha *Abdurramán* ifjabbik fiát, *Mohamed Omár* kánt ültetnék a trónra, akit ugy a hercegek, mint a nép nagyon kedvelnek. Azt hiszik továbbá, hogy ennek a hercegnek ravasz és nagyratörő anyja mindent el fog követni, hogy biztosítsa ennek a fiának a trónt. A meddig Anglia ebben a pártvilágásban semleges marad, addig Oroszország is közömbös szemlélője lesz az eseményeknek, de ha Anglia Afghanzisztán keleti részében előnyomulna, ugy Oroszország is aktív politikát fog kezdeni a királyság nyugati részében. Az orosz kormány már elrendelte a határszéli csapatok jelentékeny megerősítését és szükség esetén előre fog nyomulni egészen Heratig s ezt a várost el fogja foglalni.

A *Daily Telegraph* értesülése szerint Afghanzisztánban nagyszabású háborus készülődés folyik. Az ország minden részéből csapatok vonulnak Kabul felé s az afgán határszéli őrségeket jelentékenyen megerősítették. Pétevárott azt hiszik, hogy ez a készülődés Oroszország ellen irányul.

A kettősszövetség tervel. Egy bukaresti lap állítólag a legújabb forrásból azt a pétevári hírt közli, hogy a kettősszövetség akcióra készül. A jelentés szerint a cár *Compiègneben* *Loubet*val abban állapodott meg, hogy az európai politikai helyzet megváltozására való tekintettel, amely a hármasszövetségre is kiterjedt, az orosz-francia szövetség ki fog lépni eddigi rezervájából s ezentul intervenciáni jog politikai és gazdasági kérdésekben. Ilyen kérdés a német vámtarifa és a Balkán-államok és Kisázsia keresztény lakosságának elviseletetlen sorsa. *Compiègneben* szóba került a délafrikai háború is. A konstantinápolyi orosz nagykövetet a legközelebbi napokban Pétevárra hívják, ahol új utasításokat fog kapni, amelyek az eddigiektől lényegesen eltérnek. Mindezt Bukarestből tudja meg a világ. S bizonyára napirendre tér felette.

Karagyorgyevics Péter Obrenovics Sándorról.

Karagyorgyevics Péter, a Genfben élő, immár ötvenhat éves szerb trónkövetelőt, a mostani belgrádi válsághírek alkalmából meginter-
viewolta egy odaváló újságíró, ki a beszélgetésről a következőket közli:

— Szerbia — kezdte *Karagyorgyevics Péter*, — valóságos *Pandora szelencéje* s ilyen messziről nem egykönnyen lehet róla ítéletet mondani. Azt azonban mondhatom, hogy *Sándor király*, ha atyái politikáját folytatja, hazája jövője ellen dolgozik. Szerbiának komoly és liberális kormányzatra van szüksége, az *Obrenovicsok* pedig mindent elkövetnek, hogy az országot reakcionáriussá és neveltségessé tegyék. Az udvarnál egymást érik a botrányok, a lakosság folytonos és válogatott zaklatásoknak van kitéve, a lapokat felüggesztik, elkobozzák, mert a kormány valóságos játékszere az iju és szécsélyes királynak.

— Nem gondolja hercegséged, hogy az ország belefárad és egy szép napon fel fog lazadni?

— Hiszem és reménylem, — felelt a herceg kipurulva. — A szerb nép békés és jámbor természetű ugyan, sőt mondhatnám, apathikus, de ha egyszer megmozdul, akaratát és erejét imponáns módon nyilvánul. Megmutatta erejét akkor, mikor lerázta nyakáról a százados török jármót és nemzeti dinasztiaát választott magának, a *Karagyorgyevics*eket, akik alatt egységes nemzet lett. Mondhatom, hogy a jelenlegi király viselkedése olyan, mintha szándékosan konspirálna az én érdekeimben.

— Azt híresztelték, hogy hercegséged *Mirkó* montenegrói herceg javára lemondott a trónöröklési jogról.

— Nem igaz — vágott közbe a herceg ingerülten. — Eszem ágában sincs ezt tenni, de nem is tehetem, mert nem áll jogomban a fiaimat megfosztani jogaiktól. A *Karagyorgyevics*ek a nemzeti dinasztiaát alkotják és csakis ők válthatják föl a jelenlegi dinasztiaát a trónon. A montenegrói fejedelmi család a legjobb rokoni viszonyban vagyok, de azért el kell osztanom azt a téves hitet, mintha ez befolyással bírna politikai viselkedésemre. Különbösen alig mullik nap, hogy föl ne bukjanon egy-egy trónöröklési jelölt, de főleg az is talán mondanom, hogy egy sem vehető komoly számba.

— Hát a Draga királyné fiére?
— Reám nézve ő éppen olyan nevetséges, mint a többi. Meg vagyok róla győződve, hogy Lyunevia Nikodém trónörökösse proklamálásának egyedül az lett volna a célja, hogy Milán király évjárdékát neki adhassák. Semmi más.

— Oroszország és Ausztria-Magyarország támogatná-e hercegség jelöltségét?

— Miért ne? Engem különben csak az érdekel, hogy a hazám támogasson. A Karagyorgyevics-dinasztia emléke mélyen belevésődött a szerbek szívébe, hiszen közülök való, mert — és ezt hangsúlyozni akarom — a vojvodák mind egyszerű földmivészek voltak. Draga királyné sem származik illusztris bőségből, az ő nagyapja Sándor király egyik ösének a jobbágya volt. Se több se kevesebb! Az általam képviselt dinasztia a legnépszerűbb, mert mindig a liberális eivnek véde mére szállt sikra, míg az Obrenovicsok az ellenkezőt tették.

— Tehát ön azt hiszi, hogy reményei teljesebbé fognak menni?

— Most inkább, mint valaha. Sándor király tévedései és vétkei, a kártékony és bizonytalan politika, rövid idő múlva től fogja ébreszteni a népet letargiájából. Akkor elérkezett részemre a kedvező pillanat a közbelépésre. A szerb nép ezt jól tudja és kérem önt hangsúlyozni, hogy ez a ismételtje az én megbízásomból, hogy ezt a lépést nem engedhetem és nem is engedem át senki másnak. Várom az én hű Szerbiám hívó szavát!

A dél-afrikai szabadságharc.

London, október 10.

Az ostromállapotnak az egész Fokgyarmat területén való proklamálása komoly féltetésekre indítja a lapokat. A *Daily Mail* ramutat arra, hogy a kormány már egy évvel ezelőtt hirdette a baboru bevezetését, most pedig oly intézkedéshez kényszerít a folyamodni, amely szomorúan elemzi a dél-afrikai helyzetet.

London, október 10.

A *Times*nak jelentik Dundeéből 7-iki kelettel: Noha Botha tábornok éppenséggel nincs biztosságban, mégis úgy látszik, hogy *ki fog menekülni* a kordonból, amelyet az angolok rögtön alakítottak, hogy visszavonulását elvágják. Botha Zululöld határa mentén észak felé vonul. Vasárnap sikerült körülbelül katonái felével elvonulnia az angol csapatok előtt.

London, október 10.

Durbanból jelentik a *Times*nak: *Lyttleton* tábornok legutóbbi hadművelete a natáli határon a boeroknak ama kétségbeesett erőfeszítése ellen irányult, hogy aggasztó helyzetükből kiszabaduljanak, amelybe Zululöldre tett merész betörésekkel jutottak. Botha még nincs ugyan biztosságban, mégis úgy látszik, hogy sikerült neki keresztültörni azt a csapatkordont, amelynek az volt a célja, hogy visszavonulását elvágja. Botha kénytelen volt csapatának egy részét hátrahagyni, másik részével pedig a zulu határ mentén észak felé vonult, ahol mult vasárnap sikerült neki az angol kordonon kívülkerülni. A boerok elhagyták kocsiját és szarvasmarhájuk egy részét. Botha fázostó éjjeli masirozás után eljutott egészen Vryheidig. Itt utólról *Walter* tábornok, akivel nagy esatát vívott, amely azzal végződött, hogy a boerok háborítatlanul tovább vonulhattak észak felé.

Amsterdam, október 10.

Az amsterdami *Handelsblad* kiadója, *Rossvain* lapjában nyílt levelet tesz közzé, mely *Roosevelt* elnököt hozza meg címeze, s melyben utal a nemzetközti és a hadijognak angol részről történt megsértésére és párhuzamot von az amerikaiak régi és a boerok mostani szenvedései között. A levél azt mondja: Ha *Roosevelt* tagadja, hogy a boerok szenvednek és hogy megosztják őket azoktól a jogoktól, amelyet a hágai konferencia nekik biztosított, akkor a boerok jelennek meg a nemzetek ítélőszéke előtt. Ha *Roosevelt* azt mondja, hogy a nagyhatalmasságok, amelyek a hágai egyezményt aláírták, tehetetlenek, ezzel elismeri, hogy a nagyhatalmasságok mir is alálatatosan megbajnolnak a törvénytörő Anglia előtt. Ha *Roosevelt* nagy tette szánja el magát, a gaztettek nem fognak ismétlődni. Vajha rábírná erre *Lincolnt* és *Washington* a kapitólium kupolája alatt még élő szelleme.

Mattiesfontein, október 10.

Sheepers kommandója két angol oszlop ismételt támadásai következtében bomlófélben van. A kommandó kis oszlopokra szóródott szét és barlangokban és elszáncolt helyeken rejtőzik a Középhegy mellett. Az angolok folyton üldözik.

London, október 10.

Lord *Kitchener* jelenti Pretoriából tegnapi kelettel: Egy délafrikai rendőrcsapat *Hicks* ezredes

támogatásával *Vendersbroon* mellett visszafoglalta azt a hétfontos ágyut, amelyet a boerok *Hontkoppnál* elvettek tőle. *Botha* észak felé tartva átkelt a *Bevan* folyó hídján.

London, október 10.

A *Reuter*-ügynökség jelenti Cradockból tegnapi kelettel: Ma katonaság jelenlétében felállították a vásártérén *53 fokföldi újságot*, akiket *Lotter* kommandójával együtt fogtak el, hogy kihirdessék előttük az ítéletet. Az ítélet akasztásra szól, de *Kitchener életfogytig tartó fegyházra változtatva* a büntetést.

Fokváros, október 10.

Ideérkezett jelentések szerint, tegnap a *Bergriver* mellett tekvő *Malksiam* közelében heves ütközet volt.

HIREK.

Carmen lugubre.

Fáradt, mosolygó napsugár
A táj felett,
És hullanak bíborszínű
Falevelek.

Oly hallgatag hullonganak,
Sóhaj se kél,
Pedig örökre búcsuzik
A falevél.

Amíg mosolygva haldokol
A rengeteg,
Rád gondolok, tündöbajos
Szegény beteg.

Okos szemedből tiszta fény
Száll lopva még,
Es fonyvadó oreáidon
Láz-rózsza ég.

Szenvedsz és túrsz és haldokolsz,
S mosolyg szemed.
Legszánandóbb virág te vagy,
Kit ősz temet.

Felki Sándor.

Budapest, október 10.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 15 én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tiszteit olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. *Szalay* Péter miniszteri tanácsos a posta-és táviróhivatalok elnök-igazgatója. három heti szabadságidőre ma elutazott a fővárosból.

— A király Budapesten. Mint a Fővárosi Tudósító értesül, a király október hó 24-én 5 óra 40 perckor érkezik meg a nyugati pályaudvaron Budapestre, az országgyűlés ünnepélyes megnyitására. Reggel 9 órakor *Szell* Kálmán miniszterelnököt fogadja külön kihallgatáson s délután 1 órakor udvari vonaton gróf *Paar* Ede főhadsegéd kíséretében Gödöllőre utazik. Gödöllőről a fővárosba 25-én esti 6 órakor tér vissza s 26-án délelőtt 12 órakor a budai királyi várpalota béher-termében megnyitja az országgyűlést.

— A portugál anyakirályné Bécsben. A király — mint egy bécsi táviratunk jelenti — ma délután fél óráig tartó látogatást tett *Mária Pia* portugáliai anyakirálynénál.

— Falk Miksa jubileuma. *Falk* Miksa ötvenéves tudori jubileuma a kalmából az *Ország-Világ* e héten díszszámot ad ki. A díszszám érdekes adatokat tartalmaz *Falk* Miksa életéből. Különös érdekességet ad a füzetnek *Deák* Ferencnek több *Falk* Miksához intézett levele. A díszszámban különben is több becses történelmi adat van és közéletünk számos ismert alakjától a jubliánusra vonatkozó reminiscenciák. Ott látjuk *Agai* Adolf, *Abrányi* Emil, *Bródy* Sándor, *Bánóczy* József, *baró* *Dóczy* Lajos, *Geléri* Mór, *baró* *Hornig* Károly püspök, *Kubinyi* Zsigmond, *Lauka* Gusztáv, *Pildner* Géza, *Polónyi* Géza, *Rákosi* Jenő, *Radó* Antal, *Singer* Zsigmond, *Szterényi* József, *Vadnay* Károly, *dr.* *Várady* Antal, *Thaly* Kálmán stb. neveit, kik valamennyien szép emléksorokban emékeznak meg a jubliánról.

— Katonai kinevezések. Bécsből táviratozzák: A hadsereg rendeleti közönyének ma megjelent száma jelenti, hogy ő felsége elrendelte *Catinelli*

Miksa lovag tábornagy, trienti várparancsnoknak saját kérelmére való nyugalomba helyezését és kinevezte *Lovetto* Károly altábornagyot, a 17. gyaloghadosztály parancsnokát trienti várparancsnokká, ennek helyébe pedig drachenburgi *Dragolovics* Albert vezérőrnagyot, a 91. os. k. Landwehr gyalogdandár parancsnokát a 17. gyaloghadosztály parancsnokává.

— Rózsza, ibolya, kamélia. Az olyan valakit, mint amilyen *Papp Béla* volt, siet mindenki elfelejteni. Az ilyen halottnak a sírjához nem igen járnak ki, sírdombját nem ápolják, föléje virágot nem ültetnek, sem nem tesznek. És mégis van kivétel is ezek között a sötét halottak között, mert ime *Szatmár*on, ahol *Papp Bélát* egy éjjel a temető árkaiban valahogy elhantolták, most egyébről sem beszélnek, mint egy különös rejtélyről. Hogy erre a temetőszéli sírra vami titokzatos köz virágot visz ki. Rózsát, ibolyát, kaméliát. Mire elpusztul az egyik virág, kerül helyébe másik, friss. És nem tudják, ki viszi a friss virágot a satmári temető szélére.

— Levél *Pulszky* Ágosttól. *Walter J.*, a *Times* kiadója, a következő levelet intézte *Pulszky* Ágost özevegéhez:

Bear Wood *Wokingham* szeptember 22.

Mélyen tisztelt Asszonyom! Enged-e meg, hogy ön és leányai iránt mély részvémet tejezzem ki a borzasztó sorcsapás felett, amely önöket érje elhunytáival érte. Elenk emlékezetemben van még az az este, amelyet — néhány hónappal ezelőtt — szerencsés voltam az önök házában töltetni. Akkor ő még teie volt élettél és erővel, amennyire lérti csak lehet. Annál nagyobb volt fájdalommal bálala hírn. Bizonyos vagyok benne, hogy nagy úrt hagyott maga után Budapesten és hogy halálán érzett szomorúságomban minden angol osztozik, aki csak ismerhette.

Fogadja Asszonyom részvémet ön és leányai iránt,

Öszinte tisztelettel
Walter J.

— Gyászünnepe *Szilágyi* Dezsőtől. *Szilágyi* Dezsőnek a református egyház elhunyt nagynevű főgondnokának emlékére e hó 19-én, szombaton délelőtt 10 órakor gyász-emlékünnepet rendeznek a káptaléri református templomban. A gyászünnepen *Baksay* Sándor esperes mond imát, az emlékbeszédet pedig *Szilágyi* Aron egyházkerületi főjegyző tartja.

— Új egyetemi tanár. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *dr. Fincay* Ernő osztálytanácsosi címmel és jelleggel főtanácsos miniszteri titkár a budapesti tudományegyetemen a pedagógia nyilvános rendes tanárává nevezte ki.

— *Vadnay* Béla: el. Néhány nappal ezelőtt a lapok hírt adtak arról a sahnátos esetről, amelyet *Vadnay* Béla ügyvéd és volt képviselőjelölt magyok idegessége idézett elő. Ezzel kapcsolatban azonban azt is írják, hogy *Vadnay* Béla szelleme elhomályosodásának jelei mutatkoztak. Ez az állítás helyreigazításra szorul. Igaz, hogy a választás igazsági következtében *Vadnay* nagy mértékben ideges lett, de — mint örömmel értesülünk — most már teljesen jól érzi magát és nyugodtan teljesíti hivatalát.

— *Pierre Loti* haldoklik. Rövid távirat jelenti, hogy *Julien Viaud* trancia korvetkapitány Csifuban súlyosan megbetegedett s hogy az orvosok lemondtak életéről. Ez a száraz hír nagyot nyér érdekesség dolgában, ha konstátáljuk, hogy *Viaud* korvetkapitány nem más, mint *Pierre Loti*, a francia akadémia tagja, a világhírű író. Szerzte a világon erről a nevről ismerik az ujkori irodalomnak ezt az egyik legnagyobb leíróját, aki a tengerészi pályához való hűségének esik most áldozatul. Körülbelül három esztendővel ezelőtt ki kellett lépnie a haditengerészet kötelékéből, mert főlebbvalói úgy találták, hogy tizenégy évi szolgálata alatt nem szerzett elég érdemet a tengerészet körül. *Loti* azonban oly nagy rajongással viseltetett a tengerészet iránt, hogy folyamodott, helyezték vissza eddig elfoglalt rangjába. Az a miniszter, aki őt elbocsátotta, közben megbukott, s utódja, akinek több érke volt a tehetséges méltányolásához, visszahelyezte, sőt előléptette *Pierre Lotit*. Most is, hogy a kínai vizekre rendelték a hajóját, betegségei a legnagyobb szorgalommal és ambícióval teljesítette katonai kötelességét.

— Játékonycélu multság. Az 6-budai Blahajuzs-dalkör, amelynek működéséhez már sok jótétemény fűződik, október 19-én, szombaton a Magyar Nemzeti Asztaltársaság gyermekielrubázási alapja javára a Magyar Korona összes termeiben dallal, szavalattal világpostával és tánccal egybekötött nagy 6-szi dalestélyi rendez. A multságon, amely este 8 órakor kezdődik, a zenét a 32-ik *Mária Terézia* gyalogezred zenekara szolgáltatja. Belépti-díj: Személyi jegy 1 korona 60 fillér, családjegy 4 korona. A multság rendezőse a jótékony cél iránt való tekintettel felülfizetéseket is készséggel fogad. Az érdekes multság iránt Ó-Buda intelligens köreiben nagy az érdeklődés s előrelátható, hogy a bevétel nagyban fogja gyanapítani azt az összeget, amelyet a dalkör eddig már jótékonycéla áldozott.

— **Fejedelmi klubtagok.** Lipót, a belgák királyá váratlanul meglátogatta a párisi Jockey-Clubot, amelynek harminc év óta tagja. És azért nem történt nagy felfordulás a klubban, épp úgy fogadták, mint akármelyik más klubtagot, sőt épp úgy ebédelhetett a klub asztalánál, mintha nem ékesítette volna korona a fejét. Mert a klub hagyományai úgy kívánják, hogy tag és tag között a klub termeiben semminemű különbséget ne tegyenek. Talán éppen ez a családiasság vonzza úgy a koronás főköt és ez okozza, hogy a párisi kluboknak a legtöbb fejedelmi tagja van. A Jockey-Club, amelyet Lipót király lepott meg éppen mostanában, nem az első ezek között a klubok között ilyen szempontból. A belga királyon kívül tagjainak lajstromában még csak VII. Edvárd angol király és a dán trónörökös található. A *Cercle de l'Union Artistique* ellenben négy királyt és ugyanannyi herceget mondhat tagjának. A belga és angol királyon kívül, akik egyetlen arisztokratikus klubból sem hiányoznak, a Cercle tagjai között van a portugál és svéd király, aztán Miklós orosz nagyherceg, a cambridgei herceg, Don Antonio infáns és az orleansi s a chartresi herceg. Ezek az előkelő tagok csak nagyon ritkán jelennek meg a klubjaikban mostanában, de voltak idők, amikor mindennaposok voltak a párisi klubokban a fejedelmi játékosok. Amikor VII. Edvárd még csak walesi herceg volt, hónapokig minden este ott lehetett látni a Jockey-Clubban. Csak néha maradt el a Café Anglais kedvéért. A herceg nagyon bizalmasan beszélgetett, de egy pillanatra sem engedte elfeledni, hogy Anglia koronájára vár rá. A Cerclenek egy másik habituéje volt Milán király, aki mint Takova grófja meglehetősen nagyban játszott s társaival olyan meghitt viszonyban volt, hogy apró kölcsönöket is felajánlott nekik. A legkedélyesebb fejedelmi tagja volt azonban a Cerclenek az orániai herceg, aki a klub új gazdáját, Delamarre urat szakácskosztümben maeszkézével fogadta, amelyben klubtársainak konyhaeszközökkel kellett részt venniük. Más országokban a szigorúbb etiket miatt fejedelmi vérek nem lehetnek rendes tagjai kluboknak. Angolországban, a klubok hazájában a királyi hercegek ninesenek elítélva a klubtagságtól. Így Edvárd király a trónralépése előtt tagja volt a Marlborough-Clubnak, amelybe manapság is eljár a cornwallisi és yorki herceg, meg a cambridgei herceg.

— **A Pálosok Magyarországon.** Az egyetlen magyarországi alapítású szerzetesrend volt a híres pálosok rendje. Ezt a szerzetesrendet a Pécs mellett levő Jakab-hegyen alapította a XIII. század közepén Euzebius esztergomi kanonok, aki a pécsi Mesek-hegy odvaiban szétszórvva élő remetéket e kolostorba összegyűjtötte, mely a Jakab-hegyen épült. Romjai mai napig láthatók, valamint az ősi paulinus-barátok halastavát is jó karban tartják a mostani birtokok. A pálosok rendje igen népszerű volt Magyarországon. Nevét Szent Pál remetéről kapta. Hatalmas kolostorai, iskolái voltak mindenfelé. Ruházatuk főhővér volt, in- nék lehé barátoknak is hívták a pálosokat. Midőn II. József a pálos-rendet Magyarországon eltörölte, számos magyszerű épület és körülbelül 7 millió forint más vagyon maradt a megszüntetett pálosok után. Ez a vagyon a vallás- és tanulmányi alappal egyesítetett. A budapesti egyetem régi épülete és temploma, valamint a központi szeminárium épületének első és második emelete szintén paulinus épület volt. Ezen kívül a főváros területén a Zugligetben a *Szépjuhászné* vendéglő helyén állott a híres buda-szent-lőrinci kolostor, melynek romjai maig is megvannak. Ez a magyar szerzetes-rend számos kiváló férfit és tudóst nevelt az országnak. A paulinusok közül számos püspök lett, kik aztán Magyarország történetében jelentékeny szerepet játszottak. Leghíresebb lett közöttük Martinuzzi Fráter György, nagyváradi püspök, bibornok, országkormányzó. A magyar irodalomtörténet egyik rokonszenves alakja, Anyos Pál szintén paulinus volt. De külföldön is elterjedt a pálosok rendje. Franciaországban még inkább szigorították a rendet. Ott a halálfejes barátok családja származott belőle, kik öltönyükön halálfej-jelvényt viseltek. Jelenleg a pálosoknak Ausztriában van egy kolostoruk az Czenstochovában Orosz-Lengyelországban van a főfészük. A czenstochovai kolostor temploma a leghíresebb a bucsuáróhelyek egyike. Ennek a templomnak és zárdának magyarországi vonatkozása festményeiről Nyáry Sándor nemrégiben érdekes könyvet írt, mely az Athenaeum kiadásában jelent meg pompás kivitelben. Ismeretes *Hettyey* Sámuel pécsi püspöknek az a törekvése, hogy a pálosokat újból letelepítse Magyarországon. A pécsi püspök mindjárt a gyakorlat terére lépett, mert a saját költségén négy fiatal magyar paulinus szerzetest nevelt. Ezeket aztán egyházmegyéjében letelepít s meg akarja vonni alapját az új paulinus-telepítésnek. Pécsen a monumentális lycoum-épület és templom a pálosoké volt. Ide mindjárt vissza is telepíthetők a fehér barátok, kik rendi szabályaik szerint remete- és aszkéta-

életet folytatnak, de a tudomány művelésére is kötelezve vannak.

— **Mac Nally.** Ezernyi közönség jelenlétében kezdte meg Mac Nally Péter, a híres amerikai messzeuszo régóta tervezett nagy óceáni utját. Boston mellett egy kis gőzbarkákból ugrott be a hullámokba, amely végigkíséri az utját. Az első pihenőpont Race Point, innen körülhazója a Cape-Codot, aztán a part közelében Rantuchet Shoalstis, onnan a Bineyard-Sundon és a newporti öblön át a Long-Island-Sund mentén uszik. A Pokol-kapun áthaladva, a East-Riverbe jut s a Manhattan-part mellett uszva, Castle-Square-Battert ér el, a Broadway legvégét New-Yorkban. Mac Nally egész könnyű gyapot árdruhában kezdte meg az utját. Előbb megdöngölyöztette a testét és olajjal bedörzsölte. Egy régebbi nagy túrján beteg is lett, de reményli, hogy most minden baj nélkül éri el célját. Naponkint tíz tengeri mértőjűd remél meguszni és az egész utat, azt hiszi, harminc nap alatt megteszi. A nyáron át tárd-batatlantul trénoizta magát. Egész utján csak te et fog enni. Mac Nally az életmentésben is óriási rekordot ért el. Negyvenfelé fordított mentett már meg s ezért ugyanannyi érmet kapott. De azt is mondják róla, hogy 1872. óta legalább százhuszöt embert mentett ki a hullámokból. Mac Nally öccse a híres John Mac Nallynek, aki szinpadí író. Maga Mac Nally mint újságíró is működik.

— **Halálozások.** Márkus József főpolgármestert nagy csapás érte, fia, Márkus Elek, 24 éves korában Budapesten meghalt. Az elhunyt fiatal ember évek óta súlyos beteg volt. A halálesetről a család a következő jelentést adta ki:

Márkus József, Budapest székesfőváros főpolgármestere egy a maga, valamint neje, Feigler Janka s gyermekei: Márkus Jenő és Márkus Lilly nevében szomorú szívvel jelenti hogy szeretett fia, Márkus Elek, e hónap 9-én, élete 24-dik évében meghalt. A drága halottnak földi maradványait a kerepesi-úti köztemető halottsházában e hónap 11-én, pénteken délután 4 órakor történő egyházi becsentelés után a kerepesi-úti köztemetőben joguk örök nyugalomra helyezni. Kelt Budapesten, 1901. október 9-én. Legyen áldott emléke!

Hollósy Lajos, a székesfőváros Szent István köz-kórházának felfelölője, e hó 9-én hajnalban elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor volt nagy részvét mellett. A gyászszertartást *Bundala* János nagyprépost végezte. A köztisztviselők álló férfiu végtszességén megjelentek a fővárosi köz-kórházak orvosi kara, élükön Müller Kálmán miniszteri tanácsos, a köz-kórházak igazgatóival, a budapesti 1-ső honvédegyezred tisztikara teljes számban, *Mattyasovszky* Mátyás és *Weber* Altréd őrnagyok vezetésével. A gyászdalokat az Opera énekkara adta elő, míg utolsó útjára a honvédegyezred kísérte ki *Bachó* karmester vezetésével.

Feldmann József ismert fővárosi órák tegnap szív-székhüdben meghalt. Az elhunytban *Fodor* Ferenc, a *Magyar Hírlap* belső dolgozó-társa, apjátát grászolja. Temetése pénteken, október 11-én délután 2 órakor lesz a báró Aczél-utca 3-dik számú gyászházban.

Hódmezővásárhelyen e hó 6-án temették el a lakosság nagy részvéte mellett özevgy *Leopold* Simonné, szüleit *Epstein* Terézia asszonyt. Az elhunyt matronát aki 88 éves kort éri el, széles körben ismerték és szerették jólelkűsége és jótékonyága folytán.

Bartig Róbert tanár, hírneves német botanikus, Münchenben meghalt.

— **Katonák fogadtatása.** *Kolozsvárról* táviratozzák: Az 51. gyalogezrednek négy év előtt Bosznia-ba vezényelt 4 zászlóalja ma érkezett vissza külön vonaton Kolozsvárra, ahol nagy ünneppességgel fogadták. Az állomáson *Szvacina* polgármester, a városi tanács, *Palkovics* altábornagy, *Salis Samaden*, *Mörk* és *Papp* tábornokok, *Pelatoner* ezredes és az 51. ezred tisztikara várták. A vonat nagy éljenzés között robbogott be. *Golia* alezredes jelentést tett Palkovicsnak, aki örömmel üdvözölte a katonákat; ezután *Szvacina* polgármester üdvözölte lelkes beszédben a katonákat, akiknek nevében *Golia* alezredes felelt. Megköszönte a szívélyes fogadtatást, kijelentette, hogy büszke arra, hogy ily ifjak kerültek Kolozsvárról a keze alá és hogy derék hadfiakat nevelhetett belőlük a hazának. A zászlóalj a közönség éljenzése közben a kaszárnyába vonult.

— **Házasság.** *Somogyi* Emil szeszgyáros, Baja város törvényhatósági bizottságának tagja jegyet váltott *Bethlen* Margit kisasszonnyal Sopronban.

Löbl Mór eljegyezte *Báron* Juiska kisasszonyt Ó-Budán.

— **Megvadult férj.** *Sebők* Ferenc munkás nagy kegyetlenséggel akarta ma a vele vadházasságban élő nejét elpusztítani. A Rózsa utca 81. szám alatt lévő lakásán édesre lent késsel rontott rá, felmetszette a hasát, hogy a belei kifordulnak. Azután felvágta az asszony mindkét karján az ereket s végül még a torkán és tarkóján is megbeszette. Az asszony kétségbeesett sikoltására berontottak a házbeltiek lefegyverezték a dühöngő férjet és segítségül hívták a mentőket. Ezek vértöcsében, haldokolva lették a szerencsétlent; de a gyors segélyvel egyelőre életben tartották. A vérengző férjet a rendőrség letartóztatta.

— **Német nemzeti egyház.** Egy bőbeszédű, négy ivre terjedő felhívás érkezett hozzánk Németországból, melynek célja német nemzeti egyházat alapítani — bizonyára otthon. Hogy ezt az idejét multa vallásreformatori tevékenységet a felhívás szerzője Magyarország fővárosában is elő akarja mozdítani és hogy itt is számít sikeres verbuválásra, mikor a német tudományosságának megfelelő új vallás megteremtéséről van szó, ez igen érdekes jellemzi a vallásreformátor urnak — geográfiai tudományát. Kelletlenül nagyobb jelentőséget tulajdonítanak, legalább látszat szerint, e kis nyomtatványnak, ha komoly kritikára tartanók azt alkalmassnak. Kritika helyett elég lesz idezni belőle annyit, hogy a német egyetemes tudományos buvárlataira fog ráhelyezkedni ez a születendő új religio és biztos alapon fojja megoldani az emberi lét problémáit. — Mielőtt ez a megoldás bekövetkeznék, rátereljük a figyelmet a nyomtatvány végére biggyesztett üzleti szellemű megjegyzésre. Az a bizonyos valaki, akinek a neve és lakása ott fityeg a felhívás végén, a nem-cél érdekében hailandó volna — pénzadományokat is elfogadni. Ugy látszik, hogy ebben az utóiratban van kifejezve az új tudományos vallásnak az igazi célja.

— **A portugál manőverek savaival.** Portugáliában a nemrég megtartott manővereken tudvalevőleg nagy keletelenségek történtek. Most sorra kerülnek nyilvánosságra a részletek, amelyeket élénk izgatottsággal tárgyal a közönség. A katonáknak hajnali két órakor kellett kirukkonniok és csak harmincöt kilométernyi menetelés után pihenhetek meg. A levest déli tizenkét órakor kellett volna kiosztani, de esti tíz óra is lett, amikor az eleség-kocsik megérkeztek. Az aktív katonák ezen csak csöndesen morogtak, de a rezervisták kiáltoztak és szitkozódtak. A tábornok az ezredet küldte a táborba, hogy állítsa helyre a rendet, de a parancsaira csak nagy kiáltozás lett a felelet:

— Éljen a szabadság! Le a hadsereggel! — hangzott mindenfelől.

A tiszték, akik közbeléptek, porul járnak, ha hirtelen elhatározással, éljént nem kiáltanak ők is, de azért nem tudtak rendet csinálni. Mivel a helyzet másnap sem változott s az izgatott rezervisták hangulata az aktív katonákra is átcsapott, a király lemondott a zárószemlééről és azt a reggelt sem tartotta meg, amelyre a tiszteket meghívta. Az *Imparcial* szerint Don Carlos király a hadügyminiszterre komolyan megnehezelt s azt kívánta tőle, hogy nyújtsa be lemondását de a mindenható miniszterelnök közbelépett minisztertársáért és a válságot egyelőre elszlatta. Tisztai körökben nagyon élesen panaszkodnak a többség ellen és minden bajnak okát rá hártják. Vagy negyven tartalékos kerül a napokban a hadbírórság elé.

— **Tanárok alkalmazása.** A főváros a realiskoláknál, felsőbb leány- és polgári iskoláknál a következő ideiglenes tanárokat és tanítónőket alkalmazta:

Honti Rezső, dr. Bognár Dénes, dr. Bakács István, Wirtschatter Márk, dr. Agh Géza, Weinmann Katalin, Fráter Eszter Köiber Dezső, Baumann János, Gilányi János, Kende István, Kezsmáry Árpád, Blahó Ede, Barthouek Károlyné, Kozma Dénesné, Halász Róza, Ihrig Sarolta, Nagy Jolán Jagasich Kálmáné, Dallos Sándor Erdős Lajos, Máchik Iona, Tábornok Andrea, dr. Száhlender Lajos, dr. Székely László, dr. Kovács Dénes, Szemkő Aladár, Sréter Berta, Sztoljanovits Jenő, Teller Celesztin, Zigány Jolán, Aulfenberg János, Tersz Irma, Eisert Margit, Mustó Béla, Váli Károly, dr. Miklós Ferenc, dr. Obovancsik István, Karóh Kristófi, dr. Krausz Jakab, Erdőssy Béla, Mendik Alajos, dr. Anderkó Tivadár, Grósz Mária, dr. Stupánics Elek, dr. Andreánszky Jenő, László Albert, Tarczal Viktor, Szekeres Albert és Sajóhelyi Frigyes tanárokat és tanítónőket.

Az e emi iskoláktól és általánban alsóbb iskoláktól magasabbakhoz szolgálattevére áthelyezte a következőket: Horváth Sándort, Ujhelyi Sándort és Somogyi Bélát a realiskolához. Továbbá a felsőbb leányiskolához Bejovits Imre, dr. Hirka Antal, Paterson Sarolta és Spillenberg Mária tanárokat és elemi iskolai tanítónőket. A felsőbb kereskedelmi iskolához Szabó Adolt elemi iskolai tanítót, Balásy Dénes, Garay Ede, Tichy János Porzost Jenő, Sebestyén Manó, dr. Kelen Ferenc és Csizmadia Pál polgári iskolai tanárokat. A polgári iskolához: Fehérváry Ferenc, Dankánics Mihály, Nagy Pál Zádor Jenő, Tallenbüchi Tivadár, Maróth Gyula, Simon Miklós, Babel Rezső, Végh Mihály, Simon Bertalan, Vágó Aladár, Janosk Ernő, Kontor Elek, Kovalovszky József, Lázár Kálmán, Hegedűs Zsigmond, Nagy Béla Telek József, Halász Gyula, Fűdes Gábor és Grósz Lajos elemi iskolai tanítókat, Szabó Gizella, Vasek Mária, Csizmadia Pálné, Szalkay Elvira, Kovács Józsa, Kempelen Gyuláné, Greszler Hermína, Fröhlich Erzsébet, Grószit Mária, Tatay Janka, Siegescu Józseimé, Harsányi Anna, Breuer Hermanné, Góth Iona, Relkovics Demetriá és Szemeré Iona elemi iskolai tanítónőket, — továbbá Eberling Irén és Dingha Béláné elemi iskolai segéd-tanítónőket.

— **Allatvédő-ház.** A belügyminiszter, a budapesti Országos Allatvédő-Egyesületnek megengedte, hogy az épülő allatvédő-ház javára az egész országban gyűjthessen könyöradományokat.

kedemlégi miniszter az intézet budapesti szeszziójának maradandó emlékét biztosított azzal, hogy az összehasonlító statisztika létesítésére tízezer koronát ajánlott föl. A nagylelkű ajánlatot az Institut nagy lelkesedéssel s hála elismeréssel fogadta el s bizottságot küldött ki a munkálat elkészítésére.

A népszámlálás terén még egyéb munkákat is végzett a szeszzió. E statisztika ezen mezején gazdag aratás az a két fölolvadás, melyet Bertillon és Vizaknai tartottak. Bertillon a legutóbbi népszámlálások felvételi mintái alapján azokat a kérdő pontokat ismertette, melyekre a fölvételek kiterjedtek és közölte a népszámlálások főeredményeit.

Vizaknai azt a haladást ismertette, melyet az utolsó évtizedek népszámlálásai az egyes társadalmi osztályokhoz tartozó népesség számának pontos megállapítása terén felmutatnak. Rámutatott továbbá arra az eredményre, melyet a statisztika a társadalmi osztályok helyzetére vonatkozó adatok gyűjtése körül elért. Fejtette azokat az újításokat, melyek a foglalkozási statisztika kérdőpontjainak szövegezésében történtek s végül javaslatokat tett arra nézve, hogy a kérdőpontokat miként lehetne még inkább tökéletesíteni. Az Institut e javaslatokkal szemben nem foglalt állást s megvitatásukat a legközelebbi szeszzió munkái közé sorozta.

A kivándorlási statisztikáról Thirring és Nagy referáltak. Javaslatuk alapján az Institut plenuma egy határozatot, hogy kívánatos volna, ha a vándorlásokat közigazgatási hatóságok vennék számba, míg a tengerentúli, ki és bevándorlásokról a kikötővárosok feljegyzései alapján kellene statisztikát készíteni. Ugyancsak kívánatosnak jelentette ki a szeszzió azt is, hogy a népszámlálási kérdőívekben a születési helyet is tudakolják és hogy az Institut legközelebbi ülése elé kimerítő jelentést tegyenek arról, hogy mily berendezések vannak érvényben a vándorlások számbavételére vonatkozólag.

A műveletlen népek számlálásának kérdésével Baines és Küller referatuma alapján foglalkozott a szeszzió. Bizottságot alakított, melynek feladatává tette, hogy e kérdéssel behatóan foglalkozék és megbizta a dán statisztikai hivatalt avval, hogy az előkészítő munkálatokat végezze el.

A halálokok egységes osztályozására vonatkozó nomenklatura ügyét Bertillon vetette föl újból. Bertillon már a tavalyi párisi kongresszuson bemutatta ezt a nomenklaturát, melyet ott némi módosítással elfogadtak. Most föl sorolta azokat az államokat és városokat, melyek e nomenklaturát elfogadták s a gyakorlatban alkalmazzák.

Chyzer Kornél javaslatát tárgyalta ezután a szeszzió. Chyzer azt javasolta, hogy az elmebajosokat a népszámlálástól függetlenül vegyék számba. Az Institut elhatározta, hogy bizottságot alakít, melynek az lesz a célja, hogy a gyenge elméjű gyermekeket vegye számba s ugyanezen bizottságot bízta meg avval is, hogy egyöntetű kérdőíveket dolgozzon ki az elmebajosok statisztikájához.

Hjelt érdekes fölolvastást tartott ezen a címen: *Kritikai megjegyzések a hosszú élettartamra vonatkozólag, Finnországban.*

A fölolvásos arra a konkluzióra jutott, hogy a népességnek és a népesség viszonyainak alapos ismeretét nem lehet a népességi nyilvántartásokból meríteni. Alapos adatok birtokába csak a rendszeres népszámlálások juttatják a statisztikát.

Verrju Stuart érdekes tanulmányban vizsgálta a születések, halva születések és halálozások arányának alakulását. Vizsgálódásait a szülők jólétének szempontjából eszközölte azon adatok alapján, melyeket Németalföld több városában és községében gyűjtött.

Ráth Zoltán, kassai jogakadémiai tanár, a statisztikai irodalom egyik jelese, elismeréssel adózott a magyar népmozgalmi statisztikának, mint amely a legfejlettebbek egyike. Egy rövid kérdőpont fölvetését javasolta, melylyel a házasságok termékenysége könnyen és biztosan megmérhető volna. A termékenység statisztikájához szót Kőrössi is, a székesfehérvári statisztikai hivatal jeles főnöke s részletesen számolt be utóbb megfigyeléseinek értékes eredményeiről.

Levasseur, az Institut nagyhirű alelnöke és a kongresszus fáradságtalan főtitkára régóta dolgozta a folytatását mutatják be a föld összes államainak területéről és lélekszámáról. Munkálatuk a legutolsó területi fölmerések és népszámlálási adatok fölhasználásával készült.

Ime ezek azok az eredmények, melyeket a nemzetközi statisztikai intézet nyolcadik gyűlése elért. Ez eredmények számban és értékben messze túlhaladják a köznapri értelemben vett kongresszusi eredményeket. Valóságos korszakot jelentő munkásság volt ez s nem csodáljuk, hogy a külföldiek tiszteltetésére adott meghádiai bucsuvacsora alkalmával minden nemzet képviselője az elragadtatás ószinte hangján szöjt a kongresszus munkálatairól. Berlin város küldötte szinte

panaszkodva vetette föl azt a kérdést, hogy mit fog tenni a berlini szeszzió a jövő évi gyűlésen, ha a budapesti a munka oroszlanrészét már elvégezte. E külföldi dícserelekből még ki kell emelnünk azt, hogy a kongresszus szervezésének valóban nagy és tökéletes munkájáért senki sem tudott eléggé elismerő szavakat találni azon érdemek megjutalmazására, mely a kereskedelemügyi minisztérium osztálytanácsosát Vértessy Kálmánt illeti. A sok és hangos elismerés, mely a meghádiai busu lakomán kifejezésre jutott Vértessy nagy érdemeinek szöjtött aki érdemes munkájának értékét még avval is tetézte, hogy kitűnő munkatársainak, dr. Lersch Vilmosnak, dr. Domony Mórnak, Hollán Sándornak s Pétery Ödönnek lelkes közreműködésében, egyszerűzetében és szakértelmében iparkodott megtalálni a fényes siker forrását.

A kereskedelmi minisztérium kétségtelen diadalt jegyezhet föl a statisztikai intézet nyolcadik gyűléséről. A külföldi elismerések mellett ezt ószinte örömmel kell konstatálnunk nekünk is, kik a magyarság egyik győzelmét látjuk a kongresszus eredményeiben.

Anarkhista-pör.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Páris, október 10.

A párisi büntető rendőrbiroság előtt ma folyt le a tárgyalás a *Libérale* című anarkhista lap ellen, amelyben a cár franciaországi látogatása alkalmából két lázító és királygyilkolásra bujtogató cikk jelent meg. A vádlottak padján *Grandier* felelős szerkesztő és Laurens *Dailhade*, a nagynevű író, a két cikk szerzője volt. Érdekes, hogy *Dailhade*ot néhány év előtt egy anarkhista merénylet megfosztotta fél szemétől. Egy vendéglőben ült, amikor a közelben bomba robbant föl és a szilánkok kiütötték *Dailhadenak* fél szemét.

Rengeteg nagy közönség tödült a tárgyalásra, mert köztudomásu volt, hogy *Zola* is meg fog jelenni tanuként a bíróság előtt.

Elsőnek *Grandiert* hallgatták ki. Elmondotta, hogy örömmel közölte a cikkeket, mert azok teljesen megfelelnek elveinek. *Dailhade* a következőkben foglalta össze mondanivalóját:

Mint írónak jogom, sőt kötelességem lándzsát törni meggyőződésemmel. Mint történetírónak feladatom az események megdönthetetlen tanulságait vizsgálni; mint filozofusnak szabadságomban áll gondolkozni s a történeti eseményekből levonni a filozofia utmutatása szerint az okszerű következtetéseket. Ezt tettem én, ez a hivatásom, büszke vagyok rá s ha holnap újból nyílnék rá alkalom, ugyanezt tenném.

Most *Zola* lépett a törvényszék sorompója elé és nagy figyelem közepette a következőket mondotta:

— Büszke vagyok arra, hogy *Dailhade* barátom nekem. Olyan író ő, akival a francia irodalom méltán díeskedhetik. Olvastam mind a két cikket. El kell azt olvasnia mindenkinek, még pedig figyelemmel és egész terjedelmében. Akadnak talán, akik egynémely kifejezését tulerősnek találják. En nem találok. Meg kell gondolni, hogy *Dailhade* nagy poeta, akinek stílusa hemzseg a ragyogó hasonlatokól s a hangja vibráló. Ez az oka annak, hogy némelyek félnek *Dailhade* hasonlataitól. Ha e cikk miatt a szerzőt törvény elé állítják, akkor az irodalmat üldözik. Ezek a cikke szépek, ragyogók, mélységes gondolatokkal telvők, fenséges hasonlatokkal bővelkedők. Ezért vonták magukra az általános figyelmet.

A tetszés moraja futott végig a közönségen *Zola* beszéde alatt.

A tanukihallgatások után a bíróság ítélet-hozatalra vonult vissza. Egy óra hosszat tartó tanácskozás multán az elnök kihirdette, hogy *Grandiert hat havi, Dailhade*ot pedig egy évi fegházra és ezer frank pénzbüntetésre ítélte a törvényszék.

A közönség az ítéletet *Éljen Dailhade!* Le a zsarnokokkal! Eljen az anarkhia! kiáltásokkal fogadta.

Dailhade, aki nagyon izgatott volt, felugrott a padra és ezt kiáltotta:

— Ez az a jó vetés, amely ki fog kelni! Eljen a forradalom!

Barátai körülfogták *Dailhade*ot és lelkesen tüntettek mellette. Az elnök nem volt képes esőndet teremteni. Végre is kiürítette a termet.

A folyosón ismétlődött az ováció *Dailhade* mellett. *Zola* az utcán kocsijában fölismerték és lelkesen éltették.

Dalok az utcáról.

I.

A maróni.

Régen elmúlt gyermekségem
Terebélyes lombos fája
Meg-megrezdül: annyi emlék
Virágszirma hull alája.

Egyet-egyot, mint a szellő,
Főlkap bús emlékezősemm:
Hogy lekéstem sok virágról!
Mindig késtem. Most is késtem.

Szakíthattam sok virágot,
Vérben égőt, lángkevélyet:
Elmulasztám, tovább mentem,
Oszt átsírtam napot-éjet.

Mikor késő volt már, késő,
Akkor bántam, akkor szántam:
Jókor soh'sem adta sorsom,
Mit magamnak megkivántam.

Gyermek voltam, gyöngye gyermek,
Szőghajam volt, szemem égett, —
És szerettem a marónit,
Selymes asszony! mint most téged.

A gyerekre úgy vigyáztak,
Hogy marónit ne fagyaszson,
Eltiltottak, elzavartak,
Mint most téled, selymes asszony! . . .

Kannibál hát, aki nékem
Bűnül tudná még felróni,
Hogy meghatva üdvözöllek,
Ősz feeskéje: oh maróni!

II.

A boa.

„Ősz feeskéje: oh maróni!“
Ezt valóban jól és szépen
Írtam fentebb; kár, hogy most már
A boára nincsem képem.

Mert a boa, mert a boa
Megérdemli mindenképpen,
Hogy őt újabb metafora
Jellemezze jól és szépen.

Megkísérlem. És habozva,
Sőt szerényen térek rája:
Megjelentél, üdvözöllek,
Boa, ősznek ibolyája!

(„Boa, ősznek ibolyája!“
Sokan, látom, hogy már pedzik
Gunyukat e pompás képre;
Legyen, mindegy, — nekem tetszik.)

Nem hiába ajzom dalra
Lantom hurját épp ma főleg,
Noha mindig egy az elvem
A boákat illetőleg.

Ah, a boa, a boája,
A boácskád, a boácskám,
Sima, selymes macska-asszony!
Eszbontóan fest magácskán.

Ez alanyi álláspontból
Máris átál térek másra,
Törekedvén ezen ügyben
Hidig objektivitásra.

Általában szólva hát most
Véleményem a boáról,
S minden véle összefüggő
Problémáruól odazáruól:

Hogy a boa, hogy a boa
Nagyon ravasz divatfajta,
Mert az asszony kívánatos,
Mihelyt boát látni rajta.

Oly rejtelmes, oly sejtelmes,
Sima, selymes prémes szőre,

Hogy bennünk az ősi Adám
Ráismer az ősi nőre, —

A ki egykor szebb napokban
Pálmák árnyán naiv kacajjal
Romlatlan volt állapotomban,
És nem modern harangaljjal.

Ily szempontból üdvözölj hát,
Tisztelt boa, lantom ríme,
Ámde egyre visszatérek
És vezeklek magam, ime:

Mert utólag itt bevalom,
Hogy a fentebb használt képem:
„Boa: ősznek ibolyája“
Értelmetlen mindenképpen.

III.

A klub előtt.

Zúg a zordon éjszakában
Hideg ősznek zivatarja, —
Mint porát a nagy kőrutnak,
Lelkemet is fölkarja.

A magára hagyatottnak
Teste fáradt, lelke fáradt,
És a klubnak ablakából
A melegség fénye árad.

Szeretetlen magányomból
Menekülve ide térek,
Ahol gondos figyelemmel
Szolgálnak ki a pincérek.

Gergely István.

A nagykövet vágott dohánya.

— Jelenet. —

A francia-török konfliktusból kifolyólag a párisi török nagykövetnek ledöntött dohányt a francia fináncok kelfőtalták.

A nagykövet: Nos, titkár?

A titkár: Kinos jelenteni valóm van.

A nagykövet: Csak nem mérgecsedet el még jobban a francia-török konfliktus?

A titkár: Még ennél is kinosabb.

A nagykövet: Talán megint megöregült a szultán?

A titkár: Ennél is kinosabb.

A nagykövet: Nincs pénz?

A titkár: Ez a legkinosabb dolog a világon, de amit én jelentek, az még ennél is ... de térjünk a dologra. A határon nem eresztik be a dohányunkat. Azt mondják, hogy most nincs diplomáciai összeköttetés, tehát nincs vámmentesség. Szóval, nincs dohány.

A nagykövet: Ez igazán kinos.

A titkár: Cselekedni kellene.

A nagykövet: Az igaz. Az ország ügyeit nem bánom, de ha dohányról van szó, akkor cselekedni kell. Egyáltalán úgy találom, hogy ebben a konfliktusban a franciáknak van igazuk ...

A titkár: En is úgy találom. Már két nap óta nem pipáztam.

A nagykövet (egyre hevesebben): Igenis, cselekedni kell! El fogok járni a kormánynál, a szakminiszternél, a külügyminiszternél, az elnöknel, a cárnál, az uristennél is! Ennek a konfliktusnak véget kell vetni! (Pózbán): Ugy a francia, mint a török nép erősen sínyli ezt a keserű állapotot. ...

A titkár: En ma már az ujjamat szoptam.

A nagykövet: Es mozgósítani fogunk mindenkit és megmozgatunk minden követ és minden nagykövet! Elég volt a téletéségből! Munkára fel! Azonnal szaladjon Millerand miniszterhez, én pedig szaladok Loubethoz. Nem lehet, hogy két ilyen rokon nép, mint a francia és a török ... (veszi a kalapját és elszalad.)

— 0. —

FŐVÁROS.

(*) A főváros közigazgatásának egyszerűsítése. A közigazgatási bajok tanulmányozására és tájékoztató pénzügyi tervezet valamint városi program készítése céljából közgyűlésileg kiküldött harminces bizottság Halmos János polgármester elnöklésével október 13-án délután 10 órakor a központi város-ház tanácsstermben ülést tart. Az ülésen rendkívül érdekes tárgyak kerülnek napirendre. A II. albizottság terjeszti a bizottság elé végleges jelentést a katonai és illetőségi ügyosztály s az anyakönyvi hivatal ügymenetének egyszerűsítéséről, a tisztviselők lét-

számának leszállításáról, az illetőségi ügyek reformjáról és a főváros kegyuri jogainak szabályozásáról. A nagylentőségű jelentésből adjuk a következőket:

A bizottság feladatai közé tartozott a katonai ügyosztály kezelésének tanulmányozása és tervezet kidolgozása, miképp volna a személyzet leszállításával az ügymenet egyszerűsíthető és áttekinthetővé tehető. A II. albizottság jelentése szerint a katonai ügyosztály öt alosztályának évi iktatót forgalma 200 ezer darab pedig a leg több tárgy iktatva nincs. A hivatal összes személyzete 78. Ebből 23 rendszeresített, 55 pedig ideiglenes. Az óriási munkahalmaz miatt a bizottság kizártnak tartja a személyzet leszállítását. A bizottság jelentése nagyon lesújtóan nyilatkozik a főváros illetőségi nyilvántartásáról. Illetőségi kataszterről a szó igazi értelmében szó sincs. Van ugyan egy befejtetlen lajstrom, amelyben minden rendszer nélkül 63.000 egyén van fövéve mint olyan, akinek illetőségi ügye valaha tárgyalás alatt állott. A bizottság kimondja minden tartózkodás nélkül, hogy *ily viszonyok közt az illetőség hivatalból való megállapítása képtelenség.* A jelenlegi rendszer mellett, ha egy budapesti lakosnak illetőségi bizonyítványra van szüksége, a hivatalos eljárás hónapokig, sőt évekig is eltart a kérvényező nagy kárára. Ha rendszeres kataszter állna az ügyosztály rendelkezésére, nagy munkamegtakarítást lehetne elérni. A bizottság javasolja, hogy a tanács a bécsi *Conscriptio* szerinti tanulmányozása után, mely tökéletes családszerinti illetőségi mutatót vezet, *legkésőbb a legközelebbi népszámláláskor s ennek adataiból szerkesztesse meg az új és teljes illetőségi katasztert.* A bizottság javasolja továbbá, hogy a katonai ügyosztály beszállásolási alosztályánál levő pénztárt a központi pénztárba olvaszassák be. Helytelennek tartja a bizottság, hogy egy fővárosi hivatalnok egyéb munkái mellett óvadék letételének kötelezettsége nélkül (!) készpénzeket kezeljen. Ezt a pénztárt az 1855. évben állították fel a közönség kényelmére, mikor a katonai ügyosztályt a Soroksári-utcában helyezték el. 1899-ben a katonai ügyosztály a központi város-házban egy fedő alá került a központi pénztárral s így nincs ok, hogy az ügyosztály külön pénztára tovább is fenntartsák. Végül reformokat ajánl a kórházi ápoítak illetőségének megállapításánál követett eljárás egyszerűsítésére. Az anyakönyvi hivatalok ügymenetének kizárólag a főváros területére vonatkozó egyszerűbb tételét nem tartja lehetségesnek. *Ezen csak országos értevényű intézkedés javíthat. A személyzet leszállítása lehetetlen, mert a főváros öt anyakönyvi hivatalánál a múlt éven csupán bejegyzés 47.000 volt. Ezeket két példányban kell vezetni, betűrendes mutatóval elátni és tömésmentesen egyéb munka háramlik részint hivatalos, részint magánmegkeresésekre a túlterhelt anyakönyvvezetők vállára. A bizottság ezután javasolja, hogy a főváros eszközölje ki, hogy az anyakönyvvezetés ügyében az eddigi szubvenció helyett a kiadásokat teljesen térítse meg az állam a fővárosnak. Javasolja a bizottság, hogy a tanács hívassék fel arra, hogy a templomalapok jogi természetének megállapítása mellett tegyen a templomalapok és a kegyur közötti jogviszony sürgős rendezésére mielőbb konkrét javaslatot.*

(*) Az óbudai színészek segélyezése. A közoktatásügyi bizottság tegnap, mint jelentettük, megszavazott erre az évre 6000 korona segélyt, a Kisfaludy-Színház részére. A tanács azonban már előbb gondoskodott arról, hogy az óbudai színészek rög-tönös segélyt kapjanak s megszavazott még tegnapelőtt 800 koronát arra a célra, hogy ezt az összeget azonnal osszák ki a színészek közt. A tanács a 800 koronát kiadatta Benze Jenő III. kerületi előjárónak, aki ezt ki is osztotta a színészek közt.

(*) A gubaesi puskapor-tárház kihelyezése. A székes fővárosi közgyűlése ismételten kérte a honvédelemügyi minisztertől a gubaesi határban levő puskapor-tárház kihelyezését, mert az a környék már szépen kiépült s a tárház nagyon veszedelmes szomszédság. A honvédelemügyi miniszter most értesíti a főváros hatóságát, hogy a hadügyminiszter hajlandó a kivánság teljesítésére s fölhívja a fővárost, hogy küldjön ki néhány megbízottat, akik a katonaság képviselőivel együtt, az új puskapor-tárház céljaira megfelelő helyet keressenek.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** A kóristáné bucsztatása. Megható családi ünnepe volt ma este az Operaházban. Mint a nagy ünnepies alkalmakkor, az egész művészi személyzet összegyűlt a színpadon, s megalkották a hagyományos félkört. A félkörön belül ez alkalommal egy kardaloknok állott, aki harminchérom éven át szolgált szorgalmával és képességeivel a magyar operai művészetet. Abból a dícsőségből, amely annyiszor háramlott az Operaház énekkarára, amely nagyhirű mesterek dícséretét vívta ki számos alkalommal, őt is megillette a maga része. Egyéb jutalma nem is volt mind a mai napig. Mert az a szerény fizetés mely a kardaloknoknak jut, nem jutalom, hanem keservesen megérdemelt munkadíj. Így fogta fel az Operaház vezetősége is *Sebestyén* Lajosné távozását és igyekezett a mai napon a kóristánének is juttatni egy szerény babérszalát. Közvetlenül az előadás előtt történt a bucsztatás. *Mészáros* Imre igazgató meleghangú szavakkal mondotta el a bucsbeszédet, melyet a pályatársak az elérzékenyülést könnyeivel szemükben hallgattak végig. Kiemelte, hogy *Sebestyén* az alatt a harminchérom év alatt, míg az

Opera szolgálatában állott, megbecsülhetetlen tagja volt az intézetnek. Ugyanezt mondotta a bucszóznak *Alszegey* főrendező is s a pályatársak egyenkint hozták elébe a szép ajándékokat: egy hosszú arany nyakláncot, egy ezüst ukorkortó kosarat s néhány apró értékes zsuksut. Kapott azonkívül számos díszes virágbokrértát kollégáitól s külön *Alszegey*től és *Noseda* tanártól. A pályatársak nevében *Tóthfalussy* Gusztáv tartott beszédet. Hogy az Operaház falai között a névtelen hősöket is így megbecsülik, abban nem csekély érdeme van *Noseda* Károlynak, ki nem csak kiváló zenész, hanem mély érzésű dalköltő. Fel kell említenünk, hogy a távozó kóristáné leánya *Balogh* István volt színigazgatónak, ki a magyar színpad uttörőinek sorában valamikor a legdíszesebb helyek egyikét foglalta el és sokáig volt a Nemzeti Színház titkára.

** A pelesk nótárius vasárnap, e hó 13-án délután 10 órakor mérsékelt helyárrakkal kerül színre a Nemzeti Színházban. *Gáll* József e klasszikus bohózatát a délutáni előadáson is elsőrangú szereposztással adják.

** *Pálmay* Ilka a Vígyszínházban. A Vígyszínházban jövő kedden bemutatásra kerülő angol énekes színműhöz, a *Pillangókisasszony*hoz, az eredeti előjáték helyébe, mint már említettük, *Heitai* Jenő új verses *Prologust* írt, amelyet *Csillag* Teréz asszony fog elmondani. A *Pillangókisasszony* főpróbája hétfőn délután lesz, még pedig *Pálmay* Ilka óhajtatására, kizárólag a sajtó képviselői előtt. A *Pillangókisasszonnyal* egy estén, tudvalevőleg, ijább *Bokor* Józsefnek az *Almafa* című egyfelvonalos pályaveretét, kis vigjátéka kerül bemutatásra. A kis vigjáték szereposztása a következő lesz:

Makó Balázs — *Hegedüs*; Margit — *T. Delli* Emma; Ilonka — *Varsányi* Irén; — *Czenczi* — *Nikó* Lina; Báldi — *Góth*; *Somorjai* Adorján — *Kazalicsky*; Géza — *Topolcsai*.

A *Pillangókisasszony* próbájáról egy bájos kis színpadi apróságot iktatunk ide, amely bőven megérdemli a nyomdafiésteket. A darabban van egy jelenése, melyben *Pillangókisasszony*, *Pálmay* Ilka, a csöpp faeszkáját dédelgeti s az édes apjáról, *Pinckerton* hadnagyról beszél neki, aki messze-messze van, tul a nagy tengereken s kérdés, vajjon vissza fog-e valaha térni.

Erre a gyerekszerepre a *Vígyszínház* portásának a faeszkáját állították be. Szép, szőke fucska a kicsike, alig több három évesnél.

Pálmay Ilka mindjárt az első próbán nagy szeretettel dédelgette a fucska, aki bámsz szemeket vetett a divára s csak halgatta, mikor a művész *Pinckerton* hadnagyról kezdett beszélni neki. A jelenetben aztán *Pillangókisasszonnyal* erre a mondására került a sor:

— Fiacskám, az apád nem fog többé visszajönni!

A fucska erre elkezdett keservesen zokogni. Hiába dédelgette aztán a diva, hiába mondták neki, hogy nem az ő édes apjáról van szó, hanem csak egy trétaból mondják egy másik emberről, aki nincs is. A kis fiu csak nem akart elhallgatni. Csak akkor nyugodott meg, mikor vége volt a próbának és visszavitették a kis portás-lakásba, ahol az apja nyakába csimpaszkodott az apróság.

Másnap, harmadnap, negyednap ugyanez történt. Valabánszor a diva elmondta: „Fiacskám az apád nem fog többé visszatérni!“ — a gyerek keserves zokogását nem lehetett elállítani. Végre is nem maradt más hátra mint az, hogy más gyerekről kellett gondoskodni *Pillangókisasszony* számára.

... Ime egy szerepváltozás, mely még a premier előtt történt s amelyről a közönség sem a színházi kommunikék, sem a színpad utján nem fog értesülni!

** *Hírek a Népszínházból.* A *Népszínház* legközelebbi újdonsága nem, mint eddig tervben volt a *Senki kisasszony* című operett, hanem ifj. *Bokor* Józsefnek *Rolli és Roland* című énekes vigjátéka lesz. A darabról már megkezdtek a próbákat s bemutatója e hónap vége felé lesz. — *Holnap*, pénteken, a *Járat 12 felesége* kerül színre, a nő főszerepben *Pedák* Sárival, kinek eredeti kupléi állandóan nagy tetszéssel találkoznak. Az új szereposztással föllevenített darabnak ez lesz a huszonhetedik előadása. — Szombaton *Béldi* Izor és *Fejér* Jenő nagysikerű új operettje, a *Katalin* immár hatodszor kerül színre. *Katalin* cárnő szerepét ezúttal is *Semsey* Mariska, a m. kir. Opera tagja fogja énekelni, kinek a Népszínház színpadán való első föllépése olyan általános, osztatlan tetszéssel találkozott.

** *Uj színház Kopenhágában.* *Kopenhágában*, az állam költségen, új színház fog épülni. A kormány már a legközelebb megnyílló képviselőház elébe törvényjavaslatot fog terjeszteni az új színház költségeinek megfizetésére. Az új színházban kizárólag színműveket fognak előadni, míg a régi udvari színház az operának és a drámának marad meg.

A Magyar Szinpad Nagyváradon. A Magyar Szinpad, Márkus Józsefnek, a kitűnő színházi írónak lapja mely a főváros színházjáró közönségének is kedvelt újságja, a vidéken is mindjobban tért hódít. Már több nagy vidéki városban jelenik meg a Magyar Szinpad s most legújában Nagyváradra, a Szilgyeti Színházba is bevonult. A Magyar Szinpad nagyváradi részének felolvasó szerkesztője Karácsonyi Aladár, munkatársai Marton Manó, Sas Ede, Márkus János, Pálffy Béla, Krüger Aladár stb. A Magyar Szinpad nagyváradi kiadásának ma jelent meg az első száma.

A letartóztatott tenorista. Bécs színházi szenzációja, a Carl-Theater igazgatóságának és Meister-Lauthnak, az adósok börtönébe juttatott tenoristának ügye, mint nekünk Bécsből jelentik, ma bekés uton elintézés nyert s a fogva tartott tenoristát szabadon bocsátották. Wallner igazgató, aki a napokban egy bécsi operett-társulattal melyhez Meister tenoristát is szerződtette, a napokban Oroszországba indul, a Carl-Theaternek négyezer korona fizetésére kötelezte magát. Ennek az összegnek a felét azonnal lefizette, másik felét pedig havi részletekben törleszti a tenorista gázsijából. A Carl-Theater erre felbontotta a Meister tenoristával kötött szerződést, mire a tenoristát félkétórkor kibocsátották az adósok börtönéből. A Theater an der Wien legott kiírta a kiszabadult tenorista nevét a színlapra. Meister jól is lépett a Gésákban s a közönség az egész est folyamán zajosan tüntetett mellette. Steinberger komikus a ritka alkalmat alaposan kihasználta, jó és rossz káplékát rögtönzött a kiszabadult tenoristáról s a fogházról. A hatás oly nagy volt, hogy a publikum előadás után valóságos diadalmenettel kísérelte lakására az immár szabadon éneklő tenoristát.

A Theatre Francais új igazgatója. Párisi újságokban már régóta kísért annak a híre, hogy Jules Claretie visszalép a Theatre Francais igazgatói állásától. Egy párisi távirat most azt jelenti, hogy Claretie visszavonulása befejezett tény és utódja, Capoul, a párisi Opera mostani rendezője lesz. A jövődől igazgatói hatáskörét tagítani, a tagokéit pedig szükíteni fogják. Jules Claretie a szépművészetek inténdésává nevezik ki.

Réjane asszony Berlinben. Réjane asszony Berlinben a Residenz-Theaterben fog vendégszerepelni. A művésznő november közepén játszik Berlinben s hat estén át fog fellépni.

Két jelenet.

— Szathmáry Árpád életéből. —

A minap elhunyt Szathmáry Árpád úgy kezdte a színészpályát, hogy abban a szezonban, amelyben kóristának szerződött, már a Peleskei nótárius ját-szotta. Olyan talentumot és színpadi érzéket hozott magával a vaskereskedésből, hol gyermekéveit töltötte, hogy tizenkilenc éves korában elsőrangú kedélyes apának akceptálták. Husz éves korában úgy ünnepele-ték a vidéken, mint a legkitűnőbb operett-buffót.

Csak a mamája, a nagy Szathmáryné, nem tudott évekig beletörődni abba a gondolatba, hogy az Árpád is színész legyen. A nagy tekintetes asszony jobb szere-tte volna, ha második fia nyugalmas polgári pályán boldogul. De azért lement hozzá vendégszerepelni az első juta omjátéka alkalmával. Az élelmes vidéki di-rektor egy választotta meg a darabot, hogy a mamá-nak is, a fiúnak is kitűnő szerep jusson. Tóth Kál-mánnak kitűnő vizjátékát adták: *Nők az alkotmányban*. Szathmáryné Krisztinát, Árpád Borbácsot, a híres kor-tesalakot játszotta. Az első felvonásban van egy fé-nyes vesztegetési kísérlet. A leendő képviselőné néhányszor belenyúl a szekrénybe, hogy meg-lágyítsa a mackacsodó kortest. Kétszer-háromszor is ad neki néhány százast bankót. Anya és fiu remekül csinálták meg a jelenetet. Árpád kéjjel dugta a pruzlija zsebébe a színpadi bankókat, s mikor sze-repéhez képest távozott a színpadról, a mama utána kiált:

— Borbács bácsi, jöjjön csak vissza egy szóra. Szathmáry nem gondolkozott sokat, hanem vissza-ment. Ugyan mit akarhat a mama? Az pedig meg-szóllalt:

— Hát tudja Borbács bácsi, minthogy magának ma jutalomjátéka van, adok magának még száz fo-rintot.

A szót a százast követte. Egy igazi hamisítatlan százast, csak úgy ropogott a valóságától.

A közönség tomboló tussal jutalmazta ezt az eredeti ötletet, Szathmáry Árpád pedig sokáig zavartan nézett maga elé. Majd megszóllalt mélyen elérzék-enyül hangon:

— Köszönöm, mama, de a Károlynak nagyobb szüksége lenne rá, mert az direktor.

A második nagy jelenet Debreczenben játszódott le. A *Huszáréjszaka* adták. Szathmáry a francia kato-nát játszotta. Az egyik felvonás végén partnere, kinek

a pisztolyt kell rá sütni, a nagyobb hatás okáért olyan közel lőtt rá, hogy a foltás évi szemét veszedelmesen megsértette. Tudnunk kell, hogy az elhunyt művész félszemű volt. Abban a pillanatban, mikor a függöny legördült s Szathmáry összeesett, már azt hitte, hogy teljesen megvakult. Egy ideig ott feküdt a színpadon s a megriadt színészek siettek hozzá megkér-dezni, hogy mi a baja. Ugy kellett felelni.

— Mi történt Szatyri?

— Nem tudom, azt hiszem megvakultam egé-szen...

Kinos csönd állott be a színpadon s Szathmáry, kezét megsértült szemén tartva, csak annyit mondott:

— Pedig hiába erőlködött, még csak ki sem hívták.

Lucián.

MŰVÉSZET.

□ **A téli kiállítás.** A téli kiállítás, melyben ki-zárólag magyar művészek vehetnek részt, november hó tizenötödikén nyílik meg a városligeti Műcsarnok-ban és 1902. január közepéig tart. A kiállításon elő-zetes bejelentés nem szükséges ugyan, de a fálra la szánt műveket el kell látni pontosan kitöltött cédulák-kal, melyeket az Országos Magyar Képzőművészeti Társ-sulat titkári hivatala a külföldön s vidéken élő ma-gyar művészeknek már megküldött, a budapestieknek pedig a jövő hét folyamán fog megküldeni. A kiállítá-sra szánt műveknek legkésőbb október hó 31-ikén este hat óráig kell a műcsarnokba beérkezniök. A téli kiállítással egyidejűleg nyílik meg a Műcsarnok egyik termében a karácsony-újví kiállítás is, melyen legfeljebb háromszáz korona értékű és eladó művek állíthatók csak ki. A karácsonyi kiállításból megvásá-rolt művek azonnal elvihetők.

□ **A kolozsvári Mátyás-szobor.** Mátyás király szoboremléke, amelyet Fadrusz János mintázott, ércbe-öntve teljesen készen van már. Kolozsvár Isterén, ahol a szobor állani fog, most építik termékből a bástya-szerű talapzatot. A szobrot azonban csak a jövő ta-vaszszal helyezik el rajta. Ekkor lesz az ünnepélyes leleplezés, amelyen részt fog venni a király is.

□ **A nap utolsó fáradalmal.** Szalay Imre, a Múzeum igazgatója, a müncheni nemzetközi kiállítá-son a Nemzeti Múzeum számára megszerezte *Se-gantininek A nap utolsó fáradalmal* című festményét. A festményt, a müncheni kiállítási berekesztése után, a jövő hónap elején helyezik el a Nemzeti Múzeumban.

SPORT.

*, **Angolok Budapeston.** A Civil Service F. C. Anglia egyik legjobb amateur football egyesületeinek csapata vendégszerepel Budapestén, hogy három izben mérje össze erejét csapatainak legénységével. Az angol csapat szereplése már azért is érdekes, mert elősegíti annak megítélését, hogy mennyit haladtak és mit tanultak játékosaink, mióta Richmond és Southamp-ton itt jártak. Az angolok oly nagy tartalékok hoztak magukkal, hogy mindhárom mérkőzésen pihent erők szállanak csapatainkkal szembe. Csütörtökön elsőnek a „33” Football Club csapata áll ki a küzdőterre. Ez a nálunk másodikdünnek tartott csapat oly ambícióval vette fel a küzdelmet, hogy megverve, bár 4 : 1 goal arányában, mégis dicsőösesen hagyhatta oda a porondot. Az angol csapat a cseh Slaviat, melyet magyar csapat még nem vert meg, 5 : 0 goalal győzte le s így az eredmény a football-sport barátai, méltán kiélégíthette. Az angolokat fő-lőleges dicsérsni, valamennyi típusa a vérbeli angol labdarugónak. Tegnap nem annyira össz-, mint inkább egyéni játékkal érvényesültek. A magyar csapatban több jeles új erő mutatkozott be. Különösen kivált a kapus Lill Károly bravuros játékával s legjobban az angolok tüntették ki, amikor a játék végén vállakra emelték. Jól játszott Haraszt, aki a goalt rugta, Lill E., Dépold hátvédek, valamint mindannyian, kik azon voltak, hogy becsülettel megállják helyüket. Az angolok mindegyik félidőben 2-2 goalt lőttek, a magya-rok a második half time végén egyet s így az ered-mény 4 : 1 az angolok javára.

*, **Ausztria-díj kandidátusai.** A bécsi ok-tóberi meeting szenzációját, a 114.000 koronás Ausztria-dí-jat az a veszedelem fenyegeti, hogy a lovak abszolnt részvétenszégével fog oldolni. Mig ugyanis a buda-pesti szenzációk egész lőtömegek részvételével dönek el, addig az Ausztria-díj egyre vesztő legkomolyabb crackjeit. Ritka II. után a német Edgardo is hors de combat, sőt a versenyűj favoritjáról, Lubarról is az a hír, hogy nem indul, hanem ráhagyja istállójának képviseletét az agg Gombára és Kanorosanra. A crackcek letérésre magyarázza meg, hogy a nagy versenynek Belvedere már ma mindössze 2½-lel a favoritja.

Őszi löversenyek.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 10.

Csaknem téli fagyban, barátságialan, szöles idő-ben dől el a végét író űszi meeting mai, kilencedik napja, melyről nem tud egyéb különös dolgot felle-dezni a krónikás, mint hogy elejétől végig a fogadók óhajához képest és a bookmakerek akarata ellenére folyt le. Az első két futásnak ugyan nem a győztes Kezdő és Muslicza voltak a favoritjai, de azért sokan esküdtek rájuk s ha a nap löversenyében, a Totali-zátor-handikapben is Sobrinak voltak legtöbb barátai, Francitreurben mindazáltal erősen fogadott ló nyert, mely az előzetes fogadásoknak osaknem végig első favoritja volt. Aranyos, Cavalanti és Áldomás mint nagy favoritok szereztek örömet a fogadóknak.

Mint sporteset természetesen a Totalizátor-handi-kap volt a nap központja. Sobri és Francitreur voltak a kedvelt lovak, az ő számukat lehetett leggyakrab-ban hallani a pénztáraknál, de azért a kisterhű Füllö-pnek és Medicusnak is jutott egy-egy plunger. Parányi terhével Füllöp rontott el a starttól s az 1600 méteres indulásnál már olyan előnye volt és e mellett olyan frissen galoppozott, hogy már csaknem verhetetlen-nek hitték. Az egyenesbe fordulónál azután lankadni kezdett s fokról-fokra huztak el mellette a lovak, amíg ő teljesen verve visszaesett. A távolszlopnál Francitreur színei látszóttak már az élen s itt evidens volt az is, hogy Sobrinak nincs semmi keresnivalója a küzdelemben. Verita még megkísérelte üldözöbe venni Francitreurt, de siker nélkül, mert csak a má-sodik helyet tudta megvédeni.

Jelentékenyebb mozzanatot hiába keresünk a mai versenynapról. Legfeljebb érdekes az, hogy az amerikai Ross két versenyt nyert egymás után, egyet Rohonczy Gidának, egyet Geiszt Gáspárnak s hogy az angolok úgy megsokallták ezt a két győzelmet, hogy a második futam után Slack, a keresztetések kis nagymestere, óvást emelt győzelmé ellen. Ezt azonban, mint indokolatlant, visszautasították.

Egyébként alább számolunk be a mai ered-ményekről:

I. **Nyeretlen kétévesek eladoversenye.** Távolság 1100 méter. Díj 2000 korona. Rohonczy G. Kezdője (Ross) első, Philomena (Wilton) második, Laboda (Bonta) harmadik, azután: Miss Chamber-lain, Szobri, Humor, Fűles, Minta, Hogy volt. Totali-zátor: 10: 60. Helyrefogadások: I 50: 104. II 50: 104. III 50: 184.

II. **Kétévesek handioepe.** Díj 3000 korona, tá-volság 1000 méter. Geist G. Muslicza (Ross) első, Amras (Southey) második, Mediateur (Prudames) har-madik. Azután Soubise, Főthi dal, Juniperus, Lagzi, Pántlika, Gyopár, Hajnalka, Babatündér, Marodeur, Anecdote, Küllönc II., Mad Girl. Totalizátor 10: 84. Helyrefogadások: I 50: 110. II 50: 106. III 50: 160. A győztes ellen nekilovaglás miatt emelt óvásnak helyt nem adtak.

III. **Totalizátor-handicap.** Távolság 2600 méter. Díj 20.000 korona az elsőnek, 3000 korona a máso-dikkal, 1000 korona a harmadikkal. Mauthner V. Francitreurje (Southey) első, Verita (Wilton) máso-dik, Medicus (Huxtable) harmadik. Azután Sobri, Carmin, Igric, Füllöp. Totalizátor: 10: 43. Helyre-fogadások: I 50: 84. II 50: 110. III 50: 120.

IV. **Eladoverseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1400 méter. Gróf Degenfeld J. Aranyos (Bonta) első, Allerwell fidel (Richnovszky) második, Fair Trick (Dávid) harmadik. Azután: Rousserole, Vox populi, Esparsette, Eglantine, Cap Martin, Hamamelis. Totali-zátor: 10: 35. Helyrefogadások: I 50: 72. II 50: 70. III 50: 206.

V. **Handicap.** Díj 3000 korona. Távolság 1600 méter. Gróf Trautmannsdorff L. Áldomás (Barker) első, Cleo (Wilton) második, Busento (Adams) har-madik. Azután: Belrüger, Lovag, San Jago, Glory, Wälse. Totalizátor: 10: 18. Helyrefogadások: I 50: 72. II 50: 178. III 50: 112.

VI. **Nyeretlenek versenye.** Díj 3000 korona. Távolság 2000 méter. Báró Uchritz Zs. Cavalantija (Tara) első, Várnagy (Adams) második, Gut genug (Cleminson) harmadik, azután Margarim. Totalizátor: 10: 30. Helyrefogadások: I 50: 106. II 50: 98.

VIDÉK.

— (Törvényhatósági gyűlések.) Debreczen város törvényhatósága tegnap és ma tartotta a képviselővá-lasztások miatt elmaradt szeptember havi közgyűlést. A jövő évi költségelirányzatot tárgyalták. A főszám-vevő 4% pótdótot javasolt, a tanács 40%-ot, heves vita után a közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el.

Nagyvárad város közgyűlése ma foglalkozott az új városháza építésével. Az építkezés 680.000 koro-nába fog kerülni.

Makóról táviratozzák: Csanádmegye törvényható-sági bizottsága 8-án tartotta meg őszi közgyűlést. Meskő Sándor alispán elnöklele alatt Egyhangulag elfogad-ták az 1902. évi költségvetést és különböző célokra 2½%-os pótdótot szavaztak meg. A közigazgatási bi-zottság tagjai lettek: Dr. Dósa Sámuel ügyvéd, P. Eckhardt Oszkár, id. Nagel Vilmos földbirtokosok, Szentés Vidor kir. közjegyző és Lomovics Gyula. Elha-tározták, hogy a szolgálati pragmatika megalkotása tárgyában leiratot intéznek a miniszteriumhoz.

Nagy-Károlyról táviratozzak: Szatmárvármegye mai közgyűlésén nagy-károlyi írszolgabíróvá Gönye Istvánt, első aljegyzővé Nagy Sándort, második aljegyzővé dr. Pék Pétert, harmadik aljegyzővé Mangid Bélát, negyedik aljegyzővé Korma Gerőt és ötödik aljegyzővé Bay Miklóst választották meg. A főispán Pék István szolgabírói tiszteletben szolgabíróvá nevezte ki. Közigazgatási bizottsági tagoknak megválasztották: Balásy József, Domaházy Sándor, Isák Dező, nemestől Szabó Antal, Szuchányi Ödön. Nagy László alispán ellen a helyigymiszterhez egy névtelen levelet adtak be. A helyigymiszter ezt eljuttatta a megyéhez tárgyalás végett, de a közgyűlés felháborodással utasította vissza a levelet.

Lugosról táviratozzak: Krassó-Szörény megye törvényhatósági bizottsága ma tartotta meg őszi közgyűlését Pogány főispán elnöke alatt, aki meleg hangon emlékeztetett meg Szilágyi Dezőt és Pulszky Ágost haláláról. Az alispáni jelentés kapcsán dr. Rosenthal Gyula utalt arra, hogy a bálneci kerületben a lajstromok készítésénél átlólag visszaiések történtek. A vizsgálatot elrendelték és azzal az alispánt bízták meg. A nemzetiségi szónokok ezután heves jeleneteket idéztek elő. Azt követelték, hogy az alispán románul is válaszoljon kérdéseikre; ezt azonban az alispán megtagadta. Azután a főjegyző magyarázta meg románul az alispán választát, mire a nemzetiségek lecsendesedtek. Végül Nikolics Danit egyhangúlag aljegyzővé választották.

Legujabb.

A zentai választás.

Zenta, október 10. (Érkezett éjjeli két óraker.) Bartha Miklós 1001 szavazattal Kovács Pál 896 szavazata ellenében megválasztották.

Nyiltér.

TROPON a gyomor-bajosok legjobb tápláléka.

A gyöngyös érzést, mely a rossz emésztéstől, a táplálék tökéletes feldolgozása következtében áll elő, a Tropon hamar megszünteti.

Ez a könnyen emészthető fehérje, melyet a leggyöngyös gyomor is elbírt, lehetővé teszi azoknak is, kiknek beteg gyomra a közönséges ételeket megemészteni egyáltalán nem képes, hogy szervezeteiknek mindnap annyi ételért jutassanak, amennyi annak jó erőben tartásához szükséges.

(Az e rovat alatt közöltéknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZEK.

§§ **A szabadkai közgyűlésen.** Két év előtt történt, hogy Szabadka város közgyűlésén a városi ügyek tárgyalása közben megvillant a bot és a revolver. Mamuzics László polgármester különböző szójel rokonával, Mamuzics Agoston ügyvéddel. Régi ellenség a két rokon, addig sem sajnálták egymástól az erősb argumentumokat, de ehnél az alkalomnál a szokottnál is tovább mentek. A polgármester felindulásában botot ragadott és rokonára akart rohanni. Az ügyvéd viszont revolvért rántott elő, de a bizottsági tagok megakadályozták abban, hogy fegyvert használja. A két Mamuzics ezért a bíróság elé került, amely kölcsönös nyilvános becsületsértés és veszedelmes lenyegzés címén háromszáz-háromszáz korona pénzbüntetésre ítélte őket. A polgármestert azonkívül közsénd ellen való kihágásért száz korona pénzbüntetésre ítélték. Ezt az ítéletet a törvényszék is megerősítette. A polgármester ügyvédje semmisségi panaszt jelentett be s amikor ezt a törvényszék visszautasította, felfolyamodással élt a Kuriához. A Kuria első büntetőtanácsa ma Szejjert Ede elnöklésével helyt adott a felfolyamodásnak s az ítéletnek a közsénd elleni kihágásra vonatkozó részét megsemmisítette. A többi semmisségi panaszt a Kuria visszautasította.

§§ **Hadnagy és pék.** A tescheni bíróság előtt tegnap állott Aufrecht pékmeszter, kit Strosse hadnagy becsületsértésért jelentett föl. Erdekes, hogy ebben a pörben a pékmeszterrel két bört huztak le. Az első bört vonatkozólag a hadnagy kard a működtött, ki a becsületsértés alkalmával megvagdatta civil ellenfelet a pékmesztert. A tárgyaláson megjelent a bevádolt pékmeszter is, akinek keze még mindig be van kötve, bár már több hónap múlt el azóta, hogy Strosse megvágta. Aufrecht beismerie, hogy sértőleg nyilatkozott a hadnagyról, sőt kőszakarra hangosan mondotta a sértő nyilatkozatot hogy mások is meghallják. Kihallgatásuk Strosse hadnagyt is, aki rendkívül izgatottan viselkedett a tárgyaláson. A védőbeszéd meghallgatása után a bír. Aufrechtot száz korona pénzbüntetésre ítélte el. Aufrecht ísbebezzett.

TAVIRATOK.

Bécs, október 10. A Wiener Abendpost konstatálja, hogy az illetékes tényezők még nem határoztak arra nézve, hogy az 1901. évi költségvetésben elő-

írányzott törlesztési járadékot elhelyezzék-e és ha igen, mikor és milyen terjedelemben.

A jezsuiták Zágrábban.

Zágráb, október 10. Ma délelőtt 10 óraker Posilovic érsek ünnepiesen beszentelte a jezsuita kolostor alapkövét. Az ünnepségen jelen volt a zágrábi székeskáptalan, Mosiski polgármester, Forstner jezsuita provinciális, Latics, a szerajevói jezsuita szeminárium igazgatója és Hammer, a travniki jezsuita gimnázium igazgatója. A kormány. bár meghívta az ünnepségre, nem képviseltette magát. A beszentelés után Forster jezsuita provinciális latin beszédben köszönetet mondott az érseknek. Az ünnepség alatt erős rendőrszertály tartotta megszállva a Ligetét vezető utcát.

Németország megintése.

Pétórvár, október 10. Az orosz kormány utasította berlini nagykövétét, hogy tudassa gróf Bülow kancellárral, hogy abban az esetben, ha a törvényhozó testületek a német vámtarifát közzétett alakjában elfogadják, ki van zárva az 1903-ban lejárt kereskedelmi szerződés megújítása.

Az angol államadósság.

London, október 10. A ma közzétett hivatalos kimutatás szerint az államadósságok március 31-ikén 705.725.878 font sterlinget tettek, vagyis 68.558.613 font sterlinggel többet, mint a múlt évi március 31-én. Ezekből az adósságokból 59 millió font esik a hadi kölcsönre.

Khinából.

London, október 10. A Timesnak jelentik Pekingből tegnapi kelettel: Pekingben és Észak-Khinában a helyzet most kielégítő. Általában az a nézet, hogy a khinaiak a rend helyreállítása tekintetében Pekingben és a vidéken megteszik kötelességüket. Ami a vasutak kérdését illeti, a kilátások kedvezőek, mert nincs ok kételkedni benne hogy Oroszország kész teljesíteni Lamsdorff külügyminiszternek azt az ígértét, hogy a sanhaikvanniuosvangi vasutat visszaadja a khinaiaknak, ha megtérítik a vasutara fordított költségeket és ha a khinaiak biztosítják Oroszországot, hogy idegen katonák alkalmazását a vasutnál való rendőrszolgálatra a nagy falon kívül nem fogja megengedni.

Az oroszok kijelentik, hogy visszavonulnak Niucsvangból és visszaadják a kikötőt a khinaiaknak. Alapoz az a öltetés is, hogy a tiencini vasuti terület miatt támogat vizslyát az orosz és az angol követ barátságos megegyezésével el lehet intézni.

A tongsauai szönbányák, amelyeknek tulajdonosa egy brit társaság, most teljes üzemben vannak. Naponként körülbelül 1200 tonnát aknáznak ki belőlük. Sanhaikvanban az orosz csapatok száma 1700 ember. Az oroszok a vasutvonal mentén Niucsvangig órségeket állítottak fel és most is megszállva tartják még a vasuti hidat és a műhelyeket de a hidat is a műhelyeket is visszaadják a khinaiaknak, mihelyt a vasuti vonal a nagy falon túl elkészül.

A osingvanti kikötő-raktárakban, amelyeknek tulajdonosa szintén a tongsauai angol társaság jól halad az építés, noha nemzetközi féltékenykedések késleltették a munkát. Az angol társaság tulajdonában lévő területnek nagy része lőlt a német zászló lobog. A zászlót egy évvel ezelőt tüzték ki, mikor Németország a khinai hatóságokkal barátságosan együttműködve, csapatokat szállított ott partra, hogy újabb hasonló területi követeléseknek elejét vegye. Japan is kitűzte zászlaját február havában néhány négyszög-mérőldnyi területen a kikötő körül a mellett a terület mellett, amelyen a társaság terve szerint az új város lesz.

Francia-orosz konfliktus.

Köln, október 10. A Kölnische Zeitung jelenti Pétervárról mai kelettel: Oroszország el van tőkéve, hogy — amit ezt már a danzigi császáralálkozás alkalmával és gróf Lamsdorff párisi tartózkodása alatt is kijelentették — nem enged meg, hogy a Balkánon zavarok vagy komoly bonyodalmak támadjanak. Ha francia részről azt mondják, hogy Oroszország kész egész erejével támogatni Franciaország követeléseit egy francia-török konfliktus esetén is, ugy arról iteni irányadó helyen csak annyit tudnak, hogy Franciaország kitéjezett ugyan ilyen kívánságot, de orosz részről csakis jóindulatu állásfoglalást ígért ebben a kérdésben. Ezen tümenőleg azonban a Neva mellett nem gondolnak arra, hogy ebben a konfliktusban beölyást gyakoroljanak. Ellenkezőleg azt hiszik, hogy kölcsönös előékenységgel kielégítő megoldásra fognak jutni.

Munkások katasztrófája.

Beecham, október 10. Ma délel az Union tárnában a salakhányókból kitörő izzó salak tömegek eltemettek számos ott dolgozó munkást. Ezek közül ötöt holtan, négyet pedig súlyosan sebesült állapotban hozták elő. Két munkást nem találtak.

A vámtarifa ellen.

Melbourne, október 10. (Reuter.) A szabad kereskedelmi párt bizottsága elhatározta, hogy Reid, az ellenzék vezére, a szövetségi parlament elé a vámtari a ellen irányuló indítványt terjeszsen.

Az amerikai fölkelés.

Mantla, október 10. (Reuter.) Egy amerikai gyalogos osztály összeültközött egy 300 fónyi felkelő csapat, mely Lipa közelében erősen el volt sáncolva. Amerikai részről egy hadnagy elesett és két ember megsebesült. Két órai harc után az amerikaiak visszavonultak, hogy erősbítéseket várjanak. Tayabos tartományban a catanagi rendőrsapat, 11 ember, a felkelők fogságába esett.

Venezuela és Kolumbia.

New York, október 10. A New York Tribune jelenti: Venezuela újra betörni készül Kolumbiába. Marakaibonál csapatokat vonnak össze, nyilván azzal a szándékkal, hogy 3000 embert partraszállítsanak a Rio Hacha közelében lévő Pajara-szigetere, amelyet Castro elnök el akar foglalni, hogy hadműveleteinek alapjául szolgáljon. Különböző helyekről felkéseket jelentenek Castro ellen. Azt hiszik, hogy Castro kénytelen lesz lemondani agresszív politikájáról.

Az elrabolt térítőnk.

Szófia, október 10. A bolgár távirati ügynökség jelenti: Törökországból jövő pásztorok azt vallották tegnap a bolgár hatóságok előtt, hogy azok a rablók, akik Miss Ellen Stonet elrabolták, most török területen, a jakorudai hegyek között vannak.

Az idegenek ellen.

London, október 10. A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből tegnapi kelettel: Csing herceg levelben leszóllította az összes idegen követeket, hogy az idegen üzleteket távolítsák el Pekingből, mert Peking nem szerződéses kikötő.

A pestis.

Róma, október 10. A Stefani-ügynökség jelenti Nápolyból mai kelettel: A nisidai kórházból érkezett jelentések azt mondják, hogy a pestisbetegek közül kettő meghalt. A halottakat kellő óvrendszabályok alkalmazásával temették el. A kórházban ápolott többi betegek, ugyszintén az izoláltak jól vannak. Az utóbbiak közül 80 embert gondos fertőtlenítés és orvosi vizsgálat után elbocsátottak, de előbb más ruhát adtak ráok. Sem Nápolyban, sem a vidéken nem fordult elő újabb pestiseset.

Köszegazdasági táviratok.

Bécs október 10. A Vulkan gép- és szerszámgyár részvénytársaság, amelynek Bécsben és Budapestben vannak telepei, — mint a N. W. T. értesül — lényegesen csökkenteni fogja üzemét. Az öntőműhelyek eleinte 100 munkást foglalkoztattak. Ezeknek legnagyobb részét már régebben elbocsátották és most a megmaradt öntő-munkásoknak is lőmondtak. A gyárnak ez a része teljesen beszüntette az üzemét és a gépgyár is alaposan leszállított munkaerővel dolgozik. Jel emző ez az osztrák gyáripár szomorú helyzetére. Nyit titok hogy a gépgyárak kivétel nélkül kénytelenek üzemüket korlátozni. Erre való tekintettel az osztrák kormány siettetni fogja a beruházási kölcsönökből végrehajtandó közmunkák megkezdését egyrészt azért, hogy a munkanélkül szűkülőkörök helyzetén segítsen, másrészt pedig, hogy a vasipar terén beállott ár-nívót előnyösen felhasználhassa. A csehországi gépgyárakban már a hivatalnoki személyzet csökkentésére került a sor.

New York, október 10. (Terményfőssé.) (Zárlat.)

Gyapot: New Yorkban helyben 8 7/16 (8 7/8), okt.-re 8.07 (7.89). Januárra 8.08 (7.92). New-Orleansban helyben 8 7/16 (8 7/8). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.65 (7.65). Stand white Philadelphianban 7.60 (7.60). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Baanaces at Oil City 1.30 (1.30). — Zsír: Western steam 9.40 (9.95). Rohe és Brothers 10.20 (10.20). — Tengeri irányzata állandó. — Okt.-re 60 7/8 (60 7/8) Decemberbe 61 1/2 (61 1/2). — Májusra 62 (61 7/8). — Buza irányzata állandó. — Piros őszi helyben 75 7/8 (75 7/8). Októberre 73 1/4 (73 1/4). Decemberbe 75 1/2 (75 1/2). márc.-ra — (—). Májusra 73 1/8 (73 1/8). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.— (1.—). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5 7/8 (5 7/8). Okt.-re 5.15 (5.15). Januárra 5.40 (5.30). — Liszt: Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — Ukor: 3 1/16 (3 1/16). — On: 24.37 (24.45). — Réz: 16 3/4 (16 3/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, október 10. (Terményfőssé.) (Zárlat.):

Buza irányzata állandó. Októberre 67 1/2 (67 1/2). Dec.-re 69 1/4 (69 1/4). Tengeri irányzata állandó — Októberre 65.— (65.—). — Zsír: Októberre 9.42 (9.47). — Januárra 9.90 (9.92). — Szalonna short clear 8.75 (8.85). — Sertészsír: Októberre 14.75 (14.60). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Mat Taib.

— Malaj legenda. —

Szólott Mat Taib vigan kacagva:
Gyűlöljének a rokonok,
Miattam sirhat apja, anyja,
Mégis megcsókol büszke ajka
És Vandena szeretni fog.

A karjában fogok pihenni,
Csókkal boritom szög-haját
S ki megkísérti visszavenni,
Annak örök jóéjszakát!

Enyém lesz, ha addig élek!
Éretted tigristől se félek,
Vitéz kardom, ha kell, térted
Egy ezredet földarabol!
Kézet megkérni: koldusmunka;
A harcos, az leányt — rabol.

Büszkén a palotába tör be,
Karjára fonja éj-haját,
És elragadná! Amde körbe
Száz harora kész kemény vitéz
Süvölti, adja meg magát,
Vagy rabul ejtik mindörökre.

Hallgat Mat Taib. Hallgat, de karja
A szép Vandénát fogva tartja.
Benéz holdfényes éjszemébe,
Kacagva csendül meg beszéde:
Lehetek ezren, azt se bánom!
Nem lesz magános a halálom.
Amint egy dárda száll felém,
Vandénát tartom majd elém.

Jobbjával kardját megragadja,
Villámlón tartja föl magasra,
Míg zúg körülte szitkok árja
S száz fénylő dárda éle várja.

A percek már órákba tüntek,
A ragyogó nap halkodott.
Eljött az est, fejtőt a hold,
És Vandéna ámulva nézte
A büszke, lélelmes szemét.
Hiába intettek fejéje,
Hogy meneküljön... Rabja volt!
Mat Taib balkarja fogva tartja,
Jobbjában villog hősi kardja.
Egyszerre remít és szeret.

Mint szoborkép, fenségben állott
Már három napja s három éjt;
Hozzányúlni mindenki félt.
Halálos sápadt volt az arca,

És folyton készen állt a harora,
Nem ért éteit, italt az ajka,
A lányt baljával fogva tartja
S jobbában villog hősi kardja.

Tűzgyűrűk égtek már szemében,
Ajkára hab gyűlt föl fehéren,
S hogy újra jött a titkos éjjele,
Vandéna selyemlágy kezével
Letörli izzadt homlokát
És epedéssel, vágógyalval telve,
Mint a repkény, úgy átölelve
Ajkára izzó csókot ad.

Pásztor Árpád.

Az agglégények büntetése.

Szóba került az az érdekes terv, hogy az adó-reformmal kapcsolatban behozzák az agglégényi adót is. Ez az eszme a szépnem körében természetesen lelkes fogadtatásra talált és ha csak rajtuk állana, már holnapután magas adót sóznának azoknak a nyakába, akik Szilágyi Dezső szálló igéje szerint „ugy élnek, mint az angyalok.” De nem olyan könnyű ennek a kérdésnek a megoldása, a milyennek első pillanatra látszik. Legvilágosabb bizonyítéka ennek az, hogy már az ó-korban is nagy buzgalommal keresgették, találgatták annak a módját, miképpen lehet az eldorádó agglégénységet kikezdeni.

Az egyik német egyetem könyvtárában néhány év előtt egy latin tanulmányra akadtak, amely kimerítően megvilágítja az agglégények ókori viszonyait. Így kitűnik ebből a könyvből, hogy már Plato egészen komolyan foglalkozott irataiban az agglégények megadóztatásának kérdésével. A ki harmasötéves korában még nem nős, — így ir többek között — annak minden évben büntetési adót kell fizetnie és pedig vagyoni viszonyai szerint fokozatosan 100, 70, 60 és 40 drachmát. (A mi pénzünk szerint körülbelül 80, 56, 48 és 32 koronát, amely összeg azonban az ókori pénzviszonyokhoz képest legalább a háromszoros értéknek felel meg). Ha az illető egy év leforgása alatt nem fizeti le ezt a pénzbüntetést, akkor a kérdéses összeg tisztségével büntetendő. Az ilyenképpen begyűlt pénz Hera templomának pénztárába kell beszállítani, (Hera volt a görögöknél a házasság istennője), a pénztár kezelőjének pedig minden mellettekintet leíratéte ével arra kell törekednie, hogy ez az adó pontosan beolvadjék, ellenkező esetben a saját zsebéből kell az összeget megfizetnie... Így kell mindenkit, aki nem akar megházasodni, legalább a pénzkérdésben megfogni. Azonkívül az ilyen ember még a legfiatalabb egyénekől sem követelhet semmiféle tiszteletet, az utóbbiak közül senki sem tartozik neki engedelmességre és ha e miatt az illető valamelyiket meg akarja fenyegetni, bármelyik járőrközelnek oda kell ugrania, hogy őt ebben megakadályozza.

ha csak az illető maga is nem akar rossz polgárnak mutatkozni.

Ebből az idézetből látható, hogy Plato már a Krisztus előtti ötödik században ugyancsak erélyesen beszélt az agglégények ellen és tanítványa Aristoteles ebben a kérdésben még tovább ment. O nemcsak a nőtlenség ellenében kívánta a büntetés alkalmazását, hanem mindazokkal szemben, akik a házasság megkötésénél egyik vagy másik fontos szempontot például a keλλő korkülönbséget stb. figyelem kívül hagyták, mert ez szerinte mindig nagy baj forrása.

Az ókori elmélet megegyezett abban, hogy ha már nem lehet a férfiakat házasságkötésre kényszeríteni, legalább annyira elviselhetetlenné kell tenni rájuk nézve az agglégényi állapotot, amennyire csak lehet. A klasszikus ókor aztán tovább ment ezen a csapáson és ezt az elméletet a gyakorlati életben is alkalmazta amennyiben a törvény útján egész sereg előjogot biztosított a nős embereknek, amelyeket az agglégényektől megtagadt.

Különösen érdekesek a görög ókor két leghíresebb népének: a spártainak és az athéniének az agglégényekre vonatkozó határozatai. Lykurgos, Spárta törvényhozója egész csomó polgári jogot vont meg az agglégényektől, sőt alkalomadtán általános gunyolódás céltábláivá tette őket. Egy meghatározott napon például kötelesek voltak arra, hogy körülzaladjanak a piac körül, miközben a néptömeg a legdurvább módon gunyolódott rajtuk. Sőt egyik görög historikus idjegyése szerint az agglégények arra is kénytelenek voltak, hogy az oltár körül szaladgáljanak, miközben a nők botokkal ütlegelték őket. Valóban szerencse az agglégényekre nézve, hogy a spártai törvények manapság már ninosenek érvényben!

Ezek voltak Spártában a nőtlenség árnyékoldalai. Azonban házasodást náluk ezeken kívül a késői korban való házastársat (opsigamia) is. A legjobb nőülési kort illetőleg eltérnek ugyan az írők véleményei, de a mindennapi életben, ugy látszik a férfial 30 évet, a nőnél a 20 évet tekintették a legmegfelelőbb házassági kornak. A spártaiak annyira mentek a jó házasság védelmezésében, hogy náluk még a célszerűtlen, össze nem illő házasságkötést is büntetéssel sújtották. Nagy súlyt kellett ezenkívül náluk az egészségre is jelenteni és bizony a spártai köztvélemény részéről alapos megrovásban részesült az a gavallér, aki egy gazdag, de gyöngye testalkatú leányt többre becsült, mint egy szegény, de erős egészséges hajadont. Jellemző a spártaiak itfogására nézve a következő eset is: Amikor Lysandros, spártai hadvezér szegényen elhalt, akkor a derék vőlegény hűtlenül elhagyta az ő kettő leányát. Amde az általmi bátóság sem volt rest és a hozományvadász vőlegény urakat alaposan megbírságotla nemte en eljárásukért. Ezekből a példákbl látható, hogy a spártaiak annyira beleavatko-

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK

(50)

— Megvárjátok a lövést!
— Értem, uram.
Bohun most odaszólt Saglobának.
— Te velem előrelovagolsz!
Sagloba bosszusan dörmögött.
— Szép multság lesz. De minthogy ugyanis afféle lelki ikrek vagyunk, remélhetőleg együtt lesz el az ördög is, akinek a poklában bizonyára nincs olyan hőség, mint itt.
— Előre!
— Isten neki, előre!
A két lovag előrenyargalt, s csakhamar messzire futottak a kozákoktól, akik lépésben lassan haladtak előre. A két pajtás nem igen beszél egymással. Bohunban még egyre csatázott a düh és a fájdalom, Sagloba pedig váltig azon törte a fejét, hogy miképpen szabadulhatna meg ebből a csávából.
— Voltaképpen nem is értem, hogy miért nem szereti az a lány Bohunt? Kozák a lelkem, az igaz, de deli, derék, délceg, szebb min! Skrzetuski, aki azonban nemesember. Talán a nemesége hódította meg a lányt! Hejh, ha a két udvarlója egyszer összeakad... majd lesz abból ne mulass! Fürge gyerek mind a kettő!
Meg is kérdezte Bohunt.
— Pajtás! Jól ösmered azt a Skrzetuskit?
— Nem.
— Nehéz dolog lesz vele elbánnod. Valóságos Góliáth.
Bohun nem felelt, szótlánul haladtak előre, csak Sagloba dörmögött néha, megvakarva a feje bubját.

— Ezen már nem lehet segíteni!
Multak az órák, nyugovóra hajlott már a nap, keletről hűvös szél kerekedett. Sagloba letörölte verejtékes homlokát és erősen sopánkodott.
— Mit mondasz? — mordult rá Bohun.
— Semmit. Azt hiszem, hogy ránk esteledik. Messzi van még Roslogi?
— Nem.

Besötétedett, de már keresztül lovagoltak az erdőn s világos ablakok intettek most eléjük.
— Ez Roslogi, mutatta Bohun és leszállott a lováról. — Várjunk.
Nemsokára megjöttek a kozákok is. Bohun újból parancsokat adott a vezetőjüknek s a két vitéz azután ismét nélkülök folytatta útját.

Kis idő múlva ott állottak a ház előtt. Csöndesen fogadta őket az udvar, a kutya nem ugattak, békésen sugárzott alá a hold. A kertből eseresznye- és almafák virágának illata szállott, oly szép, oly méla, oly költői volt az éjszaka, hogy csak a szerelmes dalnok hiányzott, aki kedvese ablaka alatt románcot pöngessen a lantján.

Egy-két ablak világos volt még.
A két lovag lassan közeledett a kapuhoz. Az éjjeli őr fölriadt és rájuk kiáltott.
— Ki jár itt?
— En vagyok, Maxim, nem ösmersz meg?
— Nagyságod az? Hozta Isten!
— Nyisd föl a kaput.
— De rég láttuk nagyságodat! Hűtlen lett már Roslogihoz!

Csikorgottak a láncok, lecsapódott a hid s a két férfi belépett a folyosóra.
— Hallod-e, Maxim, ne zárd be a kaput. A hidat se kell fölvenned, mert még az éjjel tovább megyünk.

II.

A Kurevicek még nem aludtak. A vacsoránál ültek künn a fegyverekkel megrakott folyosón. Mikor a belépőket megélták, ijedten ugrottak föl. A hercegő rémülten tekintett rájuk s a

két herceg, Simon és Mikolaj szorongva húzódtak egymáshoz.

A hercegő szólalt meg legelőször:
— Bohun, mit keresel nálunk?
— Látogatóba jöttem. Talán nem láttok szivesen?
— Dehogyan is nem. Csak azt csodálom, hogy elhagyhattad a csehrii őrséget. Hát a társad kieső?
— Sagloba, a barátom. Nemes ember.
— Hozott az Isten, szólt a hercegő és fiai ismételték:
— Hozott az Isten.
— Nagyasszonyom, mondotta Sagloba, tudom, hogy a hivatal vendég nem kedves a háziasszonynak, de a példásod azt mondja, hogy aki a mennybe akar jutni, az terített asztalt tegyen az éhező elé és teli poharat adjon a szomjazónak.
— Ül le hát, vitéz, egyél és igyál kedvedre.
Mondd csak Bohun, fontos ügyben jössz?
— Ugy lehet.
— Milyen ügyben?
— Majd rákerül a sor. Hagy fujom ki magam egy kissé. Ugyancsak gyorsan jöttünk. Mit csinál a hercegő?
— Egészséges.
— Látni szeretném.
— Már alszik.
— Kár. Nem maradhatok soká!
— Hová sietsz?
— Háborus világot élünk, réson kell lennünk, minden percben megindulhatunk a kozákok ellen. Látod, anyám, azelőtt együtt jártunk velük rabolni, együtt zsákmányoltuk a sok drága török holmit, einboráltunk velök s most ellenségeink.
A hercegasszony azt hitte, hogy megértette, miért jött Bohun. A lázadókhöz akar csatlakozni s fiait is meg szeretné nyerni.
— Te kinek a pártján állasz?

(Folytatása következik.)

tak az egyén személyes szabadságába, hogy a mai ember hasonló támadást ugyancsak erélyesen utasítana vissza.

Az athéneieknél kevesebb följegyzést találunk az agglegények jogi állását illetőleg, aminek vagy az az oka, hogy Athénben kevesebb volt az agglegény, vagy az, hogy náuk az állam közömbösebb volt ezzel a kérdéssel szemben. De azért náluk is létezett törvény az agglegények ellen és pedig Plutarchos följegyzése szerint a nőtlenség büntetése alkalmasint Solon törvénykönyvéből származott, az idők folyamán azonban elaludt a dolog. A késői korban és a ciszterrieni kőtől házasság miatt Athénben nem büntették meg senkit. Általában náuk nem annyira büntetőjogi eszközökkel üldözték az agglegényeket, mininkább saánakoztak rajtuk, amiért nem tudták megvalamni életük párját.

Eppen ez a jellemző különbség a athéneieknek és a spártaiaknak az agglegénységről táplált telfogása között. Athén népe annyira ment a nőtlenség iránt érzett részvét kitejezésében, hogy azt a megtiszteltetést, amelyet életükben csak a házas emberek élvezhettek, ha náuk után rendesen megadta a szegény agglegényeknek is, már amennyire t. i. lehetett. Így például az athéneieknél az volt a szokás, hogy az esküvő napján valamelyik szomszéd kis fiu tördőhöz való vizet hozott az új házasságnak a Kalirchoe (szép folyó) forrásból. Hogy tehát a nőtlenség ezt a megtiszteltetést ne legyenek kénytelenek teljesen nélkülözni, Athénben az a szokás fejlődött ki hogy az agglegények sarkövére rávésték egy kis fiu alakját, amint ő a szent vizet hozza.

Ezekből a példákól látható, milyen álláspontot foglalt e az ókori törvényhozás az agglegényekkel szemben. Ehhez a szigorúsághoz képest bizony az agglegényi adó behozatai elenyésző semmisség.

Dr. Simon Vilmos.

+ **A böles király gyűrű.** Boccaccio Dekameronjában a *Három gyűrűről* szóló mese, mely leginkább Lessing *Böles Nánánjából* ismeretes, az eddigi kutatások szerint a tizenharmadik századból származott és zsidó eredetű. Egész új világot vet azonban a kérdésre *Totenberg*, francia orientalista munkája, aki különösen az arab irodalom és az *Ezeregyéj* tanulmányozása által alapította meg hírnevét. Ez megírta ugyanis a perza királyok történetét 1017-től 1022-ig Krisztus után, ahol a következőket találjuk: Djandhors perza királynak három felesége volt, akiket egymán égő szenvedéllyel szeretett. Mind a három egymán szép és kedves volt s mindig az ő közelében tartózkodtak, hogy a hatalmas királyt báráikkal gyönyörködtethessék. Egyszer azt kérdezték tőle, hogy mondaná meg, melyiküket szereti legjobban. A király határidőt tűzött ki a válaszára, azonban közben pedig, a nélkül, hogy a másik kettő tudott volna róla, mindegyiküknek titkon egy gyűrűt adott s meghagyta, hogy rejtsek el és senkinek se szóljanak felőle. Mikor a határidő leteit, fölkerített, hogy teljesítse ígéretét: nyilatkozzék, melyikük a legszeretelműbb előtte.

— Az — viszonza a böles király — akinek a gyűrűt adtam!

Perse mindegyik azt gondolta, hogy ő nyerte meg a király valódi szeretetét s azonnal boldogan éltek vetélykedés nélkül.

Ez a legrégebbi változata a három gyűrű meséjének, amely tehát két századdal régebbi, mint eddigi hitték.

+ **A hamburgi halottégető.** Ohlsfordban, Hamburg köztemetékében van a világ legnagyobb krematoriuma. Erről most érdekes dolgokat ír a *Bácskai Hírlapban* dr. Pollák Lajos:

Egy minden tekintetben kifogástalan angol park közepén emelkedik a szines téglából épült nagy kápolnaszerű épület — a krematorium — és semmi sem emlékeztet arra, hogy itt holttesteket égetnek el. Az igen magas kémény egy van beépítve, hogy inkább valami díszes toronynak látszjon, mint kéménynek. Beléptünk a főajtón. Egy gyönyörű teremre jöttünk, mely pálmákkal és élővirággal volt felszítve. A terem közepén áll egy magas ravatal, két oldalon két-két sor székkel. Bejött a gyászoló közönség; elhelyezkedtek a székeken, a koporsót ráteszik a ravatalra. A kóruson harmónium szól, a koporsó fejenél a pap beszél — a német evangélikus papok nem tagadják meg közreműködésüket a halottégetésnél sem — és ezalatt a koszorúkkal borított koporsó a ravatarról egy sílyesztő segítségével lassan, mintegy észrevétlenül eltűnik. A többi a mélyített földszinten történik, a gyászoló közönség eloszlik. Mi természetesen lementünk oda is, ami különben normális körülmények között rendőrlégle tilos. A lesüllyesztett koporsó egy vágányokra helyezett tolokocsira jut, amelynek segítségével egy ott váró ember a hamvasztó kályhába

tolja. Ez a kályha, eltérőleg az Olaszországban divó szokástól úgy van szerkesztve, hogy nem a tűz jut a holttesthez hanem csak forró gőz és levegő. Mig ugyanis az olaszországi krematoriumokba a meztelen holttestet az égő tűz hamvasztja el, addig itt a holttest bennmarad a fa- vagy ércoporsóból és úgy teszik egy tűzálló agyagból álló kályhába illetőleg üregbe, melynek alapja egy obamoté, pálcikából készült rostély. A processzus előtt 5—6 órával megkezdik a kályha fűtését a legfinomabb koksszal. 5—6 óra múlva a kályha, ahova a koporsó jön, rőzsapiro, oda jön csúveken át a tűzhelyről a koksból fejlődő szén-sav is, melyet levegő hozzávetése által szén-dioxidá válogtatnak. A hőök körülbelül 900—1000 C.-t tesz. Az elégséges összesen 1½—1¾ órát tart. Ez a holttest tápláltságától, korától, nemétől függ. A hulla elhamvadásig fejlődő gőzök és gázok a kéményen át eszálnak minden füst és bűz nélkül és a megmaradt hamu a rostélyon át leluh a hamugyűjtőbe. Az elégsé után, melyet egy ember az ellenőrző nyíláson át figyelemmel kísér a hamut összegyűjtik és egy már elkészített bádogszelencébe teszik, le orrasztják és vignetát tesznek rá az elhamvasztott nevével és korával, stb. Ha a koporsó ércből volt, az érc megolvadva különválik, ha lából volt, ez meg mint faszén választható külön. Maga a holttestből keletkezett hamu alig tesz egy maroknyit ami természetes is, mert az emberi szervezet 74% víz. Ha a calcinált csont esetleg kissé nagyobb darabban marad vissza, ezt egy erre szolgáló üvegeszközzel könnyen szét lehet morzsolni és a bádogszelencébe tenni. A bádogszelencét aztán a hozzátartozók tehetőségük szerint művészes urnába teszik és vagy ott, a krematoriumban lévő Columbariumban helyezik el vagy akár hazavihetik, amit nem szoktak megtenni. Az egész aktus 1½—1¾ órát tart. A szükséges koksmennyiség körülbelül 5 métermázsá. Az elégséti költség egyesületi tagoknak 80 márka, nemtagoknak 120 márka. Igen érdekes, hogy mily küzdelembe került a krematorium létesítése és mily példázataiban. 1892. november 15-én kezdte meg a hamburgi krematorium a működését és ez év szeptember 27-ikéig 773 holttestet égetett. Természetesen a hullaégetés nem kötelező. Németországban különben már van krematorium 1878 óta Gothában, 1891 óta Heidenbergben, 1890 óta Mannheimban és 1891 óta Hamburgban.

+ **A borok Brahmsja.** A Majna melletti Frankfurt egyik legtekintélyesebb kereskedője, *Ladenburg* Emil titkos kereskedelmi tanácsos, korának legnagyobb mecenása és kiváló gondokaművésze, egy alkalommal *Brahms* Jánost és *Mendelssohn* Frigyeszt vendégelte meg házában. Három lakuluss lakomát csaptak, s a háziur pincéjének legkitűnőbb borával kínálta meg vendégeit.

— Erre a borra büszke vagyok. — mondta *Ladenburg*, amikor *Brahms* poharát megtöltötte, — ez boraimnak *Brahmsja*.

Brahms húzott egy kortyot s a poharat letéve, így szólott:

— Kellemes egy ital, de kóstoljunk most meg a *Beethoven*-féle bort.

+ **Az angol vasutak.** Egy német lapnak különös dolgokat ír londoni munkatársa a londoni vasutakról. Egyelőre csak a londoni és a környékbeli vasutakról ír, de az is elég már. Az angolok büszkék a vasutakra. No hát, az angolok vasutai, mondja a német lap tudósítója egyenesen gyalázatosak. Drága menetárak, rossz összeköttetések, rossz állomások és még rosszabb kiszolgálás. Az állomásokon anyyi plakát, jelentés és utastás van kiragasztva, hogy az állomás nevét se látni. Ha az ember meg akar tudni valamit, dehogyan talál hivatalnokot. Aztán az a sok vasuti társaság amely egymásnak konkurrenciát csinál, amit csak a közönség bán meg. S a mellett a sok vasut még nem is tudja lebonyolítani rendesen a nagy forgalmat. És a piszok! Az angol vasutak piszokosak, azt mondja németünk. Ennek a piszoknak az illusztrálására ezt a tréfát jegyzi fel. A kocskában ott van ez a figyelmeztetés: „Kéretnek az utasok, hogy lábukat ne tegyék fel az ülésekre”. Ez alá a figyelmeztetés alá valaki ezt írta folytatásnak: „Nehogy bepiszkolja a cipőt”.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Oszták Magyar Bank A egybank állása 1901. október 7-én: Bankjegyjárgalom 1,507,848,000 K. (+1,913,000 korona), ércékszlet 1,400,083,000 K. (+9,407,000 korona) váltótárca 356,517,000 K. (—620,000 korona), lombardüzlet 63,637,000 K. (+1,108,000 korona) és adómentes bankjegytartalék 207,684,000 korona (+14,874,000 korona).

A hadsereg tenyesszóval. *Darányi* Ignác földmivélségi miniszter a gazdák körében sokszor elhangzott óhajásokra kieszközölte a közös hadügyi-miniszternél hogy a kiselejtezt, de tenyesszóokra alkalmas katonalovakat 100 korona vételárban a gazdák megvehessék. Október 16-án lesz *Nagy-Szeben*ben ilyen osztályozás, amelyen az érdemes kitenyesszóknek 100 korona vételár lefizetése mellett ki fogják osztani a tenyesszóra alkalmas lovakat.

Darányi a pozsonyi kiállításra. A földmivélségi miniszter a jövő évben Pozsonyban rendezendő II. országos mezőgazdasági kiállítás számára a párisi kiállítás mezőgazdasági részének összes dekoratív és ott felhasználható részét átengedte.

A newyorki tözede. A megnyitáskor szilárdan indult, de nemskorra reakció állott be és az árak hanyatlottak. Csekély javulás után a hangu át kedvezőtlen lett és néhány érték kivételével némi esés következett. Likvidációs eladások nem történtek és a baissierek mérsékelt fedezéseket végeztek de a pénzpiac kétséges kilátásai miatt a hausse spekuláció nem érvényesülhetett. A zárlat szabálytalan volt. A részvényörzalom 380,000 darabot tett ki.

Székegyföld új közbányi. *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter *Ligeti* Manó szobrászt kiküldötte, hogy a székegyföldi fejtszóra alkalmas kőbányákat kijelölje. *Ligeti* most van köruton Berget *József* szakértővel, megtekinteni a kőbányatelepeket. Már eddig is többnek a feltárását hozta javaslata.

Fizetéseketelenségek. A *bécsi Creditoren-Verein* a következő fizetéseketelenségeket jelenti: *Gerdes* Károly és fia cég *Marburg*, *Leonhard* H. kereskedő *Nagy-Szeben*, *Senckovits* és *Weininger* vegyeskereskedők *Donawitz*, *Luit* Mayer szőrmearu-kereskedő *Lemberg* *Dávid* János *Losonez*, *Juris* Károly kalapos *Oberleutendorf*.

Szevácsák. A kontingens nyersszesz ára *Buda-pest*ben penzben 42.— korona, áruban 42.50 korona. *Bécs*ben az iránzat tartott. A nyersszesz ára 39.80 korona penzben illetve 40.— korona áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásár-törvény alapján pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: *Vágómarhák.* Magyar ökör 368 darab, magyar tehén 376 darab, szerbiai ökör 168 darab, szerbiai tehén — db, boszniai ökör — db, boszniai tehén — db, bivaly 48 db, bika 84 darab, összesen 1024 db. *Gazdasági marhák:* Igás- és hizalmi való ökör 144 darab, fejős tehén 219 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zartáig: *vágómarhákért:* Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 64.— K-től 70.— K-ig, kivételesen — K., 100 kilónként élő sulyban középminőségű 56.— K-től 62.— K-ig, silányabb minőségű 48.— K-től 52.— K-ig, Magyar legelőmarha jobb minőségű 50 K-től 56.— K-ig, kivételesen — K-ig, Silányabb minőségű 42 K-től 48 K-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 64 K-től 70.— K-ig, kivételesen — K-ig, középminőségű 54 K-től 62.— K-ig, silányabb minőségű 48 K-től 52 K-ig. S erb és boszniai ökör legjobb minőségű 47 K-től 52.— K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 42.— K-től 46.— K-ig, bika, jobb minőségű 50 K-től 62.— K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 42.— K-től 48.— K-ig. Bivaly 28 K-től 40 K-ig, kivételesen — K-ig, Magyar tehén 36.— K-től 52.— K-ig, kivételesen — K-ig. Tarka tehén 42.— K-től 62.— K-ig, kivételesen 78.— K-ig. Mind 100 kilónként élő sulyban. *Gazdasági marhákért:* Igás ökör elsőrendű — K-től —, K-ig métermázsánként, kivételesen — K-től 600—760 K-ig páronként, közép minőségű — K-től —, K-ig 100 kilónként 580 K-től 670 K-ig páronként, silányabb minőségű — K-től — K-ig 100 kilónként, — K-től — K-ig páronként. Hizalmi való ökör tehén 100 kg-kint —, K-től 50.— K-ig. Fejőstehén keresztzett szines 140 K-től 220 K-ig darabonként, bonyhádi faj 220 K-től 330 K-ig darabonként, kivételesen — K-től — K-ig, igás bivaly —, K-től —, K-ig páronként. A felhajtás *vágómarhából* 600 dbbal kisebb volt a multheténé, ellenben a szerb vesztégyvásáron 800 dbbal több volt. A magyar marhában ezen rendkívül esékély felhajtás folytán, a multhetehöz képest — madón silányabb és közepes minőségű potom áron keltek el — az árak 2 koronával mm-ként emelkedtek. Hízó-ökrök, melyek eddig is jó keresletnek örvendtek, ma is szilárd árak mellett voltak eladhatók. A vesztégyvásáron mintegy 1700 db szerb marha kelt el 30 — 64 koronáig mm-ként, minőségére nézve elég jók voltak. Jármas és bekötötti való ökörrre kevés vevő jelentkezett, fejős tehenekre az üzlet egy kevésbé javult.

Borjувásár. 1901. évi október hó 10-én. (A budapesti marhavásár-törvény alapján pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: *Beliöldi élő borju* 558 db, *leölt borju* — db, *bécsi borju* — db, — db, *nővendékmarha* 22 darab, *bárány élő* — darab, *leölt bárány* — darab. *Argyezések.* — *Beliöldi élő borju* I. rendű 82—96 K-ig, kivételesen 100 — II. rendű 66—80 K-ig, I. kilónként leölt borju 4. r. — K-ig, II. r. — K-től — K-ig, kivétel — K. kilónként levonás nélkül. *Rugott borjukért* 34—48 K-ig. *Nővendék marha* — I-től — K-ig I. r. — K-ig. *Középminőségű* 48—53 K-ig. *Alarendelt* 83—44 K-ig, I. kilónként. *Bárány élő* — K. leölt bárány —, — K. kivételesen ár — K-ig páronként. — A felhajtás ugyan megelégt a szükségletnek, de a magas árkövetések miatt a vevők tartózkodtak a bevásárlástól s így az üzlet lassu leolvasult volt, az árak szilárdak maradtak.

Budapesti sertés-konsumvásár. A *terenyvárosi* petróleum-rakodónál lévő székes-tóvárosi sertés-konsumvásár argyezése 1901. évi október 10-én. *Készlet* 652 darab, *Erkezett* 715 darab. *Összesen* 1367 darab. *Eladott* 727 darab. *Maradt* 640 darab. *Napi árak:* 120—180 kilogramm sulyban 88—94 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 88—94 koronáig, 320—380

klgr. sulyban 88-94 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400-500 kilós 80-88 koronáig. Malac... korona. A vásár lanyha volt.

Bécsi juhvásár. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a főlhajtas 7808 drb juh volt. Nagy felhajtas és kereslet miatt árak kékint: kiviteli juh 40-45 fillér, kivételesen 47 fillér, anyajuh 16-24 fillér.

Bécsi szurómarhavásár, október 10. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3799 drb borjut 2928 drb éls sertést, 1127 darab levágó sertést, 744 levágó juhot, 50 darab bárányt. A hangulat barátságos; árak 4-6 fillérrel emelkedtek.

Fladdsi árak: Levágott borju 80-94 fillér, elsőrendű 96-116 fillér, lelegeje 118-127 fillér 6/8 borju 76-100 fillér, elsőrendű fillér, legelsőrendű 88-100 fillér, fiatal sertés 66-83 fillér, kivételesen fillér, levágott nehéz sertés 96-106 fillér, kivételesen fillér, husra hizlat-értés fillér, zseir hizlat sertés fillér, könnyű sertés 88-96 fillér, elsőrendű süldő 56-80 fillér, 6/8 juh fillér, levágott juh fillér, bosnyák súlyabb sertések fillér, kilogrammonként. Bárány 10-24 korona, páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, október 10.

Mérsékelt vételkedv következtében a forgalom ma szűk keretök közt mozgott. Forgalomba került 25.000 métermázsza buza 5-7 1/2 fillérrel alacsonyabb árakon. Rozsban az irányzat nyugodt volt; az árak 5 fillérrel estek. Zab szilárd.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 550 mm. 80 k. 8 K. 35 l., 200 mm. 79 1/2 k. 8 K. 27 1/2 l., 100 mm. 79 k. 8 K. 25 l., 100 mm. 79 k. 8 K. 20 l., 200 mm. 79 k. 8 K. 20 l., 200 mm. 79 k. 8 K. 35 l., 300 mm. 79 k. 8 K. 25 l., 400 mm. 79 k. 8 K. 25 l., 200 mm. 79 k. 8 K. 25 l., 100 mm. 79 k. 8 K. 17 1/2 l., 100 mm. 78 k. 8 K. 17 1/2 l., 500 mm. 78 1/2 k. 8 K. 15 l., 600 mm. 78 1/2 k. 8 K. 15 l., 100 mm. 78 1/2 k. 8 K. 15 l., 200 mm. 78 1/2 k. 8 K. 17 1/2 l., 4000 mm. 79 1/2 k. 8 K. 17 1/2 l., 350 mm. 79 k. 8 K. 17 1/2 l., 100 mm. 78 1/2 k. 8 K. 15 l., 100 mm. 78 k. 8 K. 05 l., 200 mm. 77 1/2 k. 8 K. 05 l., 100 mm. 77 1/2 k. 8 K. 05 l., 100 mm. 77 k. 8 K. 05 l., 100 mm. 77 k. 8 K. 05 l., 100 mm. 77 k. 8 K. 05 l., 100 mm. 76 k. 8 K. 05 l., 100 mm. 76 k. 8 K. 05 l.

Fejérmegyei: 750 mm. 78 k. 8 K. 10 l., 100 mm. 78 k. 8 K. 10 l.

Pestmegyei: 200 mm. 78 1/2 k. 8 K. 15 l., 800 mm. 78 k. 8 K. 15 l., 200 mm. 78 k. 8 K. 15 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 95 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 77 1/2 k. 8 K. 10 l., 200 mm. 76 1/2 k. 8 K. 02 1/2 l., 100 mm. 75 k. 7 K. 60 l.

Kalocsa: 4600 mm. 77 k. 8 K. 03 1/4 l.

Bácskai: 1100 mm. 76 1/2 k. 8 K. 05 l., 200 mm. 76 k. 8 K. 05 l.

Dunai: 2500 mm. 77 k. 7 K. 85 l.

Raktárú 6-buza: 2200 mm. 76 1/2 k. 7 K. 97 1/2 l.

Mind három honpra. Rozs 300 mm. 6 K. 70 l., 200 mm. 6 K. 77 1/2 l., 100 mm. 6 K. 72 1/2 l.

Arpa: 100 mm. 6 K. 25 l.

Zab: 1500 mm. 7 K. 30 l., 100 mm. 7 K. 17 1/2 l., 100 mm. 7 K. 10 l., 100 mm. 7 K. 10 l., 100 mm. 6 K. 95 l., 100 mm. 6 K. 85 l., 100 mm. 6 K. 85 l.

Készpénzeslet mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktözsde s-ökásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns: Buza, Kilo, K.-tól, K.-ig, Kilo, K.-tól, K.-ig. Rows include Tiszavideki, Fejérmegyei, Pestvidéki, Bácskai, Dunai, Raktárú 6-buza, Minda három honpra, Rozs, Arpa, Zab, Készpénzeslet mellett.

Table with columns: Egyéb gabonafélék, Kilo, K.-tól, K.-ig, Kilo, K.-tól, K.-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek:

Table with columns: Buza októberre, Áprilisi buza 1902., Rozs októberre, Áprilisi rozs 1902., Zab októberre, Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902.

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Buza októberre, Magyar buza októberre, Áprilisi buza 1902., Rozs októberre, Áprilisi rozs 1902., Zab októberre, Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902.

Délután fél 5 órákor zárul:

Table with columns: Buza októberre, Buza áprilisa, Rozs októberre, Áprilisi rozs 1902., Zab októberre, Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902.

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde magas külföldi záratokra kedvezően indult. A vezetőértékek élükön államvasutal pezsdülő forgalom mellett emelkedtek s szilárdan zárukak.

A helyi piac kedvezően mozgott; előnyben Rimarészvények részesedtek, melyek arályama 3-5 koronával emelkedett.

A déli tőzsdén az üzlet szűk mederben folyt, végül elgyengült s gyengébben záruik.

A helyi piac üzletelen volt. Váltak és ércváltók gyengékek.

A rendes ellátás ma intéződött el.

A pénzbörség és az ellátási anyag szerény mennyisége folytán a prolongáció gyors, sima s jutányos elintézését nyert.

Az előtözsde: kedvező.

Kötötték: Magyar hitelrészvény 631.-633.-, Osztrák hitelrészvény 629.75-629.-, Államvasutal részvény 629.50-633.-, Jelszóbank 440.50-441.-, Leszámítóbánk 412.-415.-, Rimamurányi 425.-428.50, Közüti vasut 565.-567.-.

A déli tőzsde: szilárd, végül gyengébb.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 631.-632.50, Osztrák hitelrészvény 629.75-629.-, Államvasutak 630.-632.-, Leszámítóbánk 413.50-414.50, Rimamurányi 427.50-428.-, Közüti vasut 565.-566.50 korona.

Forgalomba került továbbá: Koronajáradék 92.70, Kereskedelmi bank 2.05.-, Városi vasut 283.-284.- korona.

Utótözsde. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 625.-, Magyar hitelrészvény 629.50 Leszámítóbánk 414.-, Rimamurányi vasut 427.-, Osztrák-Magyar államvasuti részvény 419.50, Közüti vasut 565.-, Villamos vasut 284.- korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő áruloyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 42.-48.- korona, vörös aprószemű 40.-45.- korona, vörös erdélyi... korona, vörös bánági... korona, középsemű 46.-49.- korona, nagyszemű 50.-54.- korona, Disznószir: budapesti 62.50-63.-, korona, vidéki... korona, Tábaszalonna: légszárított vidéki... korona, városi 4 darab 44.50-45.-, korona, 3 darabos 46.-46.50 korona, üstölt... korona, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.25-13.75 korona 120 darabos... korona, 100 darabos 14.25-13.75 korona, 85 darabos 15.75-16.-, korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.-13.50 korona, 100 darabos 14.-14.50 korona, 85 darabos... korona, szerbiai... korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, október 10. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A budapesti malmok a nagy készletgyűjtések után tetemesen korlátozták a vásárlást és azért buza irányzata tegnap óta hanyatlásnak indult. Az itteni határidőpiacon a hangulat kedd óta bágyadt, mert a folyton tartó üzletelenség bénító hatással volt s ily viszonyok között a newyorki gyöngült árjegyzések is nyomasztó hatást gyakoroltak. Buza a túlyomó kínálat folytán 4-5 fillért veszített, rozs ma is tartott velt takarmányárak ellenben hanyatló irányzatot mutattak s zab folyó határidőre 4, tavaszi 2-3, régi tengeri 1-2, idei 2-3 fillért veszített. Kötetett: Buza őszre 7.95-7.92-7.93, buza tavaszra 8.39-8.37-8.38, rozs őszre 7.18, zab őszre 7.05, zab tavaszra 7.44-7.42-7.43, tengeri szeptember-októberre 5.50, tengeri május-juniusra 5.34-5.35 korona. Jegyzetelt: rozs tavaszra 7.38-7.39 korona. Fölmondottak 1000 mm. buzát és 2000 mm. tengerit. A készpénz piacán ma is majdnem teljes üzletelenség volt, s buza irányzata annyiban gyöngült, hogy 5 fillérrel olcsóbban let volna szerezhető. Egyébként a hangulat nyugodt és lényeges áruloyamváltozás nem volt.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsde barátságos volt a hangulat. A déli tőzsde csendesen indult.

Zárlatok kis hanyatlás árakban, de Berlin tartott.

Bécs, október 10. (Magyar értékek sorsaja.) 4 1/2%-os aranyjárdék 118.55, Tisza és szegedi kölcsön sorsaja 144.25, Magyar vasuti kölcsön ezüsten 100.-, Magyar keleti vasuti Állami kötvény 119.25, Magyar eszámítóbánk és pénzváltóbank 414.-, Rimamurányi vasutbörzsvény 427.-, Magyar koronajárdék 92.70, 4 1/2%-os Magyar földtözsde kötvény 92.25, Magyar hitelbank részvény 630.-, Magyar nyeresémi kölcsön sorsaja 117.25, Kassa-oderbergi vasuti részvény 351.50, Magyar kereskedelmi bank... Magyar cukoripar 1685.-.

Bécs, október 10. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papírjárdék 98.55, 4 1/2%-os osztr. aranyjárdék 118.55, 1860-os sorsaja 138.50, Osztrák hitelsorsaja 399.-, Angol-osztrák bank 266.-, Bécsi bankgyűléslet 430.-, Osztrák-magyar bank 1030.-, Déli vasut 77.50, Dunagőzhajózási részvény 786.-, Dohányrészvény 274.-, Császár és királyi arany 11.32, Német bankváltók 117.30, 4 1/2%-os ezüst járdék 98.45, Osztrák koronajárdék 92.70, 1864-iki sorsaja 213.-, Osztrák hitelintézeti részvény 621.-, Unionbank 515.-, Osztrák Länderbank 399.-, Osztrák-magyar Államvasut 628.50, Elbavölgyi vasut 462.-, Alpesi bányarészvény 344.-, 20 irak, arany 19.01, Londoni váltóár 239.05, Bécsi Tramway Litt B, 241.-, Bécsi Tramway Litt A, 240.-, Lipót korb 310.-, Az irányzat nyomott.

Bécs, október 10. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 621.-, Magyar hitelrészvény 630.-, Angol-Osztrák bank 261.50, Bécsi bankgyűléslet 430.50, Union bank 518.-, Länderbank 399.50, Osztrák-magyar Államvasut részvény 628.50, Déli vasut 77.-, Elbavölgyi vasut 463.30, Eszaki nyugati vasut részvény 455.-, Dohányrészvény 275.-, Rimamurányi vasut 428.-, Alpesi bányarészvény 344.-, Májusi járdék 98.55, Magyar korona járdék 92.70, Török sorsaja 93.50, Német birodalmi márká 117.33, Napoleon d'or... .

Külföldi értéktözsde.

Berlin, október 10. (Zársdeki tudósítás.) A bécsi tőzsde kedvező irányzatára, amelyre a hír adott okot, hogy a város a közúti vasut megváltását tervezi, az itteni tőzsde is szilárdan indult. Különösen a Deutsche bank részvényei emelkedtek a bécsi közúti vasutnal való érdeklődés miatt. Mikor azonban később híre jött, hogy a közszemléltatások az árakat 3 márkával leszállították és az üzemi redukció 40 százalékra emeltek, a bányászértékek gyengültek, aminek következtében a forgalom többi ágában is kedveltség mutatkozott. Az üzlet az egész vonalon vontatott volt. Vasutak közül Prnz Heinrich, Northern Pacific és transvaali vasuti részvények javultak. Magánkamatláb 2 1/2%.

Berlin, október 10. (Zársdeki.) 4 1/2%-os papírjárdék 98.80, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.-, Elbavölgyi vasut... Magyar koronajárdék 92.60, Osztrák-magyar Államvasut 135.10, Kassa-oderbergi vasut... Bécsi váltóár 85.15, Magyar vasuti beruházási kölcsön 102.80, Alpesi bányarészvény... Disconto-Commandit 170.25, Államok villa-mossági Edison 173.75, Gelsenkirchem 155.80, Laura-kohó 176.40, 4 1/2%-os ezüstjárdék 98.50, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 100.10, Osztrák hitelrészvény 105.75, Déli vasut 13.75, Károlyi Lajos vasut... Orosz bankjegyek 216.30, 4 1/2%-os új orosz kölcsön 95.75, Török dohanyrészvény... Olasz járdék 99.25, Magyar hitelbank... Dynamit Trusi 149.-, Harpeni 151.30, Az irányzat gyenge.

Berlin, október 10. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 100.10, Magyar koronajárdék 92.60, Osztrák hitelrészvény 134.50, Osztrák-magyar Államvasut 132.60, Déli vasut 19.75, Eszaki nyugati vasut 216.30, Elbavölgyi vasut... Orosz bankjegy készpénz 170.-, Buschthebradi 92.25, Orosz bankjegy... (Ultimo), Lombard... Szilárd.

Frankfurt, október 10. (Zársdeki.) 4 1/2%-os papírjárdék 98.90, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.25, Magyar koronajárdék 92.70, Osztrák-magyar bank 117.20, Déli vasut 20.-, Elbavölgyi vasut 117.-, Londoni váltóár 20.37, Bécsi bankgyűléslet 108.50, Villamos részvény 117.-, 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 83.70, 4 1/2%-os ezüstjárdék 88.90, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 100.05, Osztrák hitelrészvény 106.20, Osztrák-magyar Államvasut 135.40, Eszaki nyugati vasut... Bécsi váltóár 85.16, Párisi váltóár 809.83, Unio bank... Alpesi bányarészvény 170.50, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, október 10. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Áruloyamok Januárra. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 195.80, Német bank... Disconto 170.-, Berlini kereskedelmi bank... Gelsenkircheni... Harpeni 151.30, Laura-kohó... Olasz járdék... Csendes.

Hamburg, október 10. (Zársdeki.) 4 1/2%-os ezüstjárdék 98.40, 1860. sorsaja 139.20, Déli vasut 19.75, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 100.90, Osztrák hitelrészvény 195.25, Osztrák-magyar Államvasut 135.-, Olasz járdék 98.80, 4 1/2%-os Magyar aranyjárdék 100.35, Az irányzat gyengébb.

Páris, október 10. (Zársdeki.) Osztrák-magyar Államvasut... 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék... Osztrák Länderbank... 3 1/2%-os francia járdék 100.92, Ottomanbank 521.-, 3 1/2%-os francia járdék 101.90, Alpesi bányarészvény... Déli vasut 100.-, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 102.25, Párisi bankrészvény 972, Osztrák jöldhitelintézeti részvény 1202.-, Török dohanyrészvény 307.-, Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszarnok jelentése.

Október 10. A sertésüzlet irányzata csendes. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli sulyban) fillérig, Öreg közep (páronkint 300-340 kilogramm terjedő sulyban) fillérig, Fiala nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) 91-92 fillérig, Fialat közep (páronkint 251-320 kilogramm terjedő sulyban) 90-92 fillérig, Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) 90-92 fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli sulyban) fillérig, Közep (páronkint 240-280 kilogramm sulyban) fillérig, Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) fillérig, Közep (páronkint 250-320 kilogramm terjedő sulyban) fillérig, Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig, Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig.

